

**Folk flest skal
sitte igjen med mer**

Forskjells-Norge 2026

Folk flest skal sitte igjen med mer

Forskjells-Norge 2026

Utgitt av Rødts stortingsgruppe, september 2026.

Rødts stortingsgruppe

Postadresse: Stortinget, Postboks 1700 Sentrum, 0026 Oslo

E-post: postmottak.rodt@stortinget.no

Telefon: 23 31 23 95

Rødt

Adresse: Storgata 33, 0184 Oslo

E-post: roedt@roedt.no

Telefon: 22 98 90 50

Innhold

Folk flest skal sitte igjen med mer	4	Helse	24
Arbeidsliv	7	Private helseforsikringer	24
Til kamp mot fagforeningsknusing	8	Forskjeller i behandling	25
Innleie	10	Forskjeller i tannhelse	25
Sykelønn	11	Velferd	27
Bestridelse av sykemeldinger	12	Uføretrygd og AAP	27
Arbeidende fattige	13	Pensjon	28
Prissjokk på strøm og mat	15	Ulikheter i tjenstepensjon	29
Skatt	16	Press på velferdstjenestene	30
Systemet som gjør det billig å være rik	17	Barnetrygd	30
Tidenes skattesjokk?	17	Folkestyre	32
Kommisjonens forslag på økte forskjeller	18	Klasseforskjeller i innflytelse	32
Bolig	20	Stemmeseddelen og pengeseddelen	32
Skillet mellom de som eier og de som leier	20	Liste over faksimiler	34
Et trangere leiemarked	21	Referanser	35
Kortidsutleie	22		

Folk flest skal sitte igjen med mer

Ingen skal ha kake før alle har fått brød. Slik formulerte Einar Gerhardsen hvordan regjeringa prioriterte under gjenoppbyggingen av Norge etter krigen. Prinsippet står seg i dag. Politikken jobber ikke på å kaste frynsegoder etter de som har mest fra før, men å løfte de som har minst og å bedre levekårene for folk flest. Eller for å si det med den folkekjære danske artisten Kim Larsen: «Jeg kan ikke forstå hva en regjering skal gjøre godt for, hvis det ikke er for å hjelpe de svage. De sterke skal sgu nok klare seg».

Levekostnadene for grunnleggende behov har økt i lang tid. Både mat, strøm, bolig og helse er altfor dyrt. Derfor må det være en hovedoppgave å få ned levekostnadene for folk. Norge må være et land hvor faste, lave priser ikke bare er et slagord som Rema 1000 bruker, men en realitet.

Kampen mot Forskjells-Norge er Rødts viktigste sak. For at denne kampen skal lykkes, må vi bygge på oppdaterte fakta om og analyser av dagens situasjon. Derfor lanserer vi en statusrapport om Forskjells-Norge. Her viser vi hvordan forskjellene i Norge har utviklet seg på seks viktige områder: Arbeidsliv, skattepolitikk, bolig, helse, velferd og folkestyre. Dessuten viser vi hva Rødt har fått gjennomslag for, og hvilke grep vi planlegger å gjennomføre for å få ned forskjellene.

Norge oppfattes ofte som et samfunn med små klasseforskjeller. Men forskjellen mellom folk flest og de som har aller mest er enorme, og de siste tiårene har forskjellene økt mellom de som lever av å jobbe og de som lever av å eie. Det er forskjell på Jørgen Hattemaker og Kong Salomo.

Deler av arbeidslivet i Norge preges av sosial dumping og kriminalitet. Flere arbeidsgivere bestrider sykemeldinger til Nav, slik at arbeidsfolk blir stående uten inntekt. Mens bankene og dagligvarekjedene leverer stadig nye milliardoverskudd, sliter mange med økte levekostnader. Boligmarkedet øker forskjellene,

boligprisene og rentekostnadene øker, det blir vanskeligere å etablere seg og den dermed voksende gruppen med leietakere har opplevd kraftig økning av husleien. Minsteytelsene i velferdsstaten er på et nivå som gjør at mange sliter med å få endene til å møtes. Flere velferdstjenester svekkes på grunn av kommuneøkonomien.

Det er flere grunner til å jobbe for et samfunn med mindre forskjeller. Store forskjeller strider mot folkeviljen. Folk flest ønsker seg lavere ulikhet enn det er i dag.

Store forskjeller skaper også sosiale problemer. Land der forskjellene er store har høyere kriminalitet, mer rusmisbruk, lavere tillit og dårligere folkehelse enn land der forskjellene er lave. Store forskjeller skaper mindre solidariske, mer utrygge samfunn og frykt.

Store og økende forskjeller er også en trussel mot demokratiet. Penger er en kilde til makt. Over hele verden ser vi hvordan milliardærer bruker pengemakt for å vri politikken til sin fordel, eller for å ta kontroll over viktige ressurser, teknologier og infrastruktur som burde vært forvaltet gjennom det demokratiske fellesskapet. Ikke minst ser vi hvordan store kapitalaktører går til angrep på folkestyret og fagbevegelsen. Å få ned forskjellene er altså ikke bare nødvendig fra et rent fordelingsperspektiv, men også for å kunne sikre folkesuvereniteten og organisering nedenfra for demokratisk forandring.

Dette er en statusrapport om Forskjells-Norge, og vil derfor sette søkelys på nettopp sosiale forskjeller.

Rapporten peker også på et nytt utviklingstrekk i Forskjells-Norge: Framveksten av arbeidende fattige. Dette er et fenomen vi kjenner fra andre land, men som man inntil nylig har vært skånet for i Norge. Det er ikke lenger nok å ha en jobb for å være økonomisk trygg. Mange arbeidsfolk sliter med å betale regningene

Foto: Ihne Pedersen

og med at lønnen ikke er nok til å leve et normalt liv. Dermed blir flere tvunget til å be om sosialhjelp eller oppsøke frivillige for hjelp, til tross for at de er i arbeid.

Rødt bygger en folkebevegelse mot Forskjells-Norge, og jobber for et samfunn hvor vi har stolthet over arbeid og respekt for sykdom. For å få til det er vi avhengig av en bred mobilisering, og en styringsoptimisme med mål om å forandre og forbedre Norge. Derfor skal vi i denne rapporten også løfte fram positive utviklingstrekk, og vise hvordan vi kan bygge videre på disse utviklingstrekkene for å få ned forskjellene og styrke fellesskapet.

Etter at Rødt har fått en hånd på rattet i styringen av Norge, har vi gjort viktige grep for å redusere forskjellene og få ned levekostnaden for folk, som å øke minstepensjonene, øke fribeløpet for uføre, senke egenandeler i helsevesenet og igangsette arbeidet med en helhetlig tannhelsereform. Vi bruker den styrken velgerne gir oss til å skape faktisk forandring. Gjennomslag som dette kan ta tid før de virkelig merkes etter tiår med økte forskjeller. Men alle reiser begynner med det første skrittet over dørstokken.

God lesning!

*Marie Sneve Martinussen,
leder i Rødt*

Viktige gjennomslag og mål i kampen mot Forskjells-Norge

Hva har Rødt fått til?

Drevet frem forbudet mot innleid arbeidskraft på byggeplassene på Østlandet, sammen med fagbevegelsen, slik at det blir mer faste ansettelser og mindre sosial dumping.

Redusert inntektsskatten, økt reisefradraget til pendlere, økt fiske-, jordbruks- og sjøfolkfradraget og økt pensjonsskattefradraget.

Økt minstepensjonen med 8 000 kroner i året, og økt fribeløpet for uføre til 1 G.

Frust egenandelstaket for helsetjenester på samme kronebeløp, fjernet alle egenandeler for ungdom, økt refusjonen for tannlege gjennom Helfo og startet en helhetlig tannhelsereform, som sendes på høring i høst, inkludert frikortordning/egenandelstak, og innføringen kan påbegynnes i forbindelse med statsbudsjettet for 2027.

Forpliktet regjeringa til å sende på høring forslag om å gi kommunene adgang til å stanse Airbnb-utleie, styrket husbanken og gitt tilskudd til å etablere en innsatsstyrke mot ulovlig korttidsutleie i Tromsø.

Sikret flertall for å innføre en Norgespris for strøm på 40 øre og forpliktet regjeringa til å sende forslag på høring som hindrer etablering av datasenter som utvinner kryptovaluta i Norge.

Hva skal Rødt få til?

Fjerne frislippet for innleie av arbeidskraft i helse- og omsorgssektoren, slik at vi får flere faste ansatte i helsevesenet.

Kutte skatten på vanlige og lave inntekter, senke matmomsen og stille krav om at avgiftskuttet følger med ut i butikkhyllene, og stanse skattekommisjonens forslag om økt skatt for pensjonister og økt moms på camping, trening og persontransport.

Øke velferdsstatens minsteytelser for pensjonister og uføre, og styrke pensjonsopptjeningen for arbeidsfolk gjennom OTP og sliterpensjon.

Redusere egenandeler for helsetjenester og gjennomføre en ordentlig tannhelsereform med mål om at det ikke koster mer å gå til tannlegen enn til fastlegen.

Begrense og stanse korttidsutleie i pressområder, og sikre leietakere sterkere rettigheter og lavere husleie.

Makspris på strøm på 35 øre for folk, frivillighet, kommuner og bedrifter, og hindre at uregulert etablering av datasentre sluker kraft og øker strømprisen.

Arbeidsliv

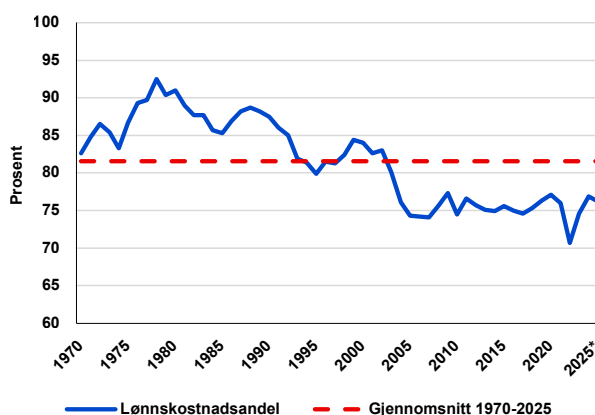
Ofte blir vi fortalt at det er eiere, investorer og sjefer som skaper verdiene i norsk næringsliv. Det stemmer ikke. Det er arbeidere – sykepleiere, snekkere, servitører, og så videre - som får hjulene i samfunnet til å gå rundt, og som skaper størsteparten av verdiene i samfunnet.

Rødts mål er at de virkelige verdiskaperne skal sitte igjen med mer av verdiene de selv skaper. En viktig indikator for å følge med på utviklingen på dette punktet er lønnskostnadsandelen. Den måler hvor stor andel av verdiskapingen i økonomien som går til arbeiderne sammenlignet med kapitaleiere. En lønnskostnadsandel på femti prosent vil derfor si at halvparten av verdiskapingen går til arbeidere, mens den andre halvparten går til kapitaleierne. Selv om dette i utgangspunktet kan minne om en rimelig fordeling, er det viktig å huske på at det er *mange* flere som lever av å jobbe enn som lever av å eie kapital i det norske samfunnet.

Figuren viser hvordan lønnskostnadsandelen har utviklet seg i Norge fra 1970 og fram til i dag.

Vi ser hvordan lønnskostnadsandelen i Norge har falt kraftig fra 80-tallet. Fra 1970 har andelen i gjennomsnitt vært 82 prosent, men de siste 20 årene har den bare ligget rundt 75 prosent. Det betyr at kapitalen tar en stadig større andel av merverdien som arbeidsfolk skaper. På grunn av svekket kronekurs og høye eksportpriser økte overskuddene i eksportrettet industri kraftig i 2022. Lønningene ligger fast på kort sikt, og derfor falt arbeidstakernes andel av verdiskapingen kraftig det året. Heldigvis har fagbevegelsen stått opp

Lønnskostnadsandel i markedsrettet virksomhet Fastlands-Norge. 1970-2025.

Kilde: Teknisk beregningsutvalg, 2026. Figuren viser lønnskostnadsandelen inkludert verdien av selvstendiges arbeidsinnsats.¹

for arbeidsfolks posisjon de siste årene med flere positive lønnsoppgjør. Rødt støtter fagbevegelsens kamp for at arbeidsfolk skal sitte igjen med mer av verdiene de skaper, og vil advare sterkt når økonomer og såkalte eksperter mener at lønnsutviklingen har vært for gunstig.

Lønnskostnadsandelen er ikke et reint statistisk mål. Den sier også noe om styrkeforholdet mellom de som lever av å selge arbeidskraften sin og de som lever av å eie. Jo mer makt kapitaleierne har, jo større del av verdiskapingen vil de være i stand til å karre til seg.

Omvendt avhenger arbeidernes andel av verdiskapingen av hvor godt de lykkes i å utfordre kapitaleiernes makt over økonomien.

Mens lønnskostnadsandelen har vært stabil i Norge de seneste årene, har den falt i mange andre OECD-land. Det betyr at arbeiderne har fått en lavere andel av verdiskapingen. Resultatet har vært større ulikhet, men også lavere etterspørsel i økonomien, og dermed også lavere økonomisk vekst.²

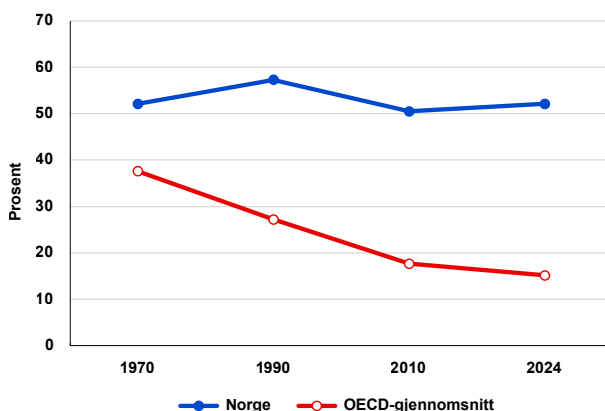
Til kamp mot fagforeningsknusing

Hva er grunnen til at lønnskostnadsandelen har holdt seg høyere i Norge sammenlignet med mange andre land? En viktig forklaring er den norske fagbevegelsen. Fagforeninger gjør det mulig for arbeidere å fremme krav mot ledelsen og næringslivet i fellesskap, i stedet for å måtte forhandle aleine.

Et organisert arbeidsliv er nøkkelen til å sikre gode lønns- og arbeidsvilkår, og velferdsordninger som kommer det brede flertallet av befolkningen til gode.

Det finnes mange indikatorer for å måle fagbevegelsens styrke. En av de viktigste er organisasjonsgraden, som viser hvor stor prosentandel av alle arbeidere som er med i en fagforening. Figuren under viser utviklingen i organisasjonsgrad i Norge og OECD fra 1970 og fram til 2024.

Organisasjonsgrad 1970-2024. Norge og OECD

Kilde: OECD.³

Her ser vi at organisasjonsgraden i Norge har holdt seg ganske stabil og mellom omtrent 50 og 60 prosent gjennom hele perioden. I OECD-sonen, som består av de mest utviklede økonomiene i verden, falt organisasjonsgraden fra nesten 39 prosent i 1970 til omtrent 15 prosent i 2024. Med andre ord ble fagbevegelsen godt over halvert på femti år. Samtidig har mange land i enda større grad enn Norge opplevd økt ulikhet, mens stillingsvernet og andre arbeiderrettigheter har blitt svekket.

Vel så viktig som organisasjonsgrad er andelen sysselsatte som jobber i en bedrift med tariffavtale. Det er viktig å hindre at flere fagorganiserte jobber i bedrifter uten tariffavtale. Da blir fagforeningsmedlemskap gradvis redusert til et individuelt tilbud om rådgivning, bistand og forsikringer, framfor et kollektivt verktøy for å flytte maktbalansen i arbeidslivet.

Fagbevegelsens styrke ligger nemlig ikke først og fremst i hvor mange medlemmer den har, men i hvor mange medlemmer som jobber i bedrifter med tariffavtaler. Det er tariffavtalene som gjør det mulig å forhandle kollektivt, og det er tariffavtalene som gir grunnlag for streik når forhandlingene bryter sammen.

Hvis LO og NHO ikke blir enige i et tariffoppgjør, er det bare ansatte i bedrifter med tariffavtale som kan tas ut i streik. Medlemmer på arbeidsplasser uten tariffavtale kan ikke mobiliseres på samme måte. Derfor betyr det mye mindre for fagbevegelsens reelle styrke hvor mange medlemmer den har på papiret, enn hvor mange av dem som faktisk jobber i tariffbundne virksomheter.

Satt på spissen: LO kunne hatt akkurat like mange medlemmer som i dag, men dersom ingen av dem jobbet i en bedrift med tariffavtale, ville de heller ikke hatt noen å ta ut i streik under et tariffoppgjør. Medlemstallet kunne vært det samme, mens streikemakten ville vært helt borte.

Det er derfor fallende tariffdekning vil være så alvorlig. Dersom en stadig mindre del av arbeidslivet er omfattet av tariffavtaler, blir også den delen av arbeidslivet som fagbevegelsen kan mobilisere kollektivt stadig mindre. Resultatet er ikke bare svakere streikemakt, men også svakere forhandlingsmakt.

Lokker, skremmer og truer ansatte: – Fagforeningsknusing skjer i Norge

Det er langt fra amerikanske tilstander. Men i deler av arbeidslivet skjer det oftere, slår forskere fast.

EKSEMPEL: Streiken for tariffavtale ved Olivia regjeringsgjesten i 2023 trekkes fram som et ferskt eksempel på hvordan krav om tariffavtale kan bli møtt med stor motstand. Foto: André Kjerfve

Faksimile: LO-Aktuelt 23.01.2025.

Hovedverneombudet i Ikea fikk sparken. Nå får han 636.000 kroner i erstatning

LO-advokat kaller dommen fra Oslo tingrett en seier for ytringsfriheten.

Om medarbeideren vil anke dommen er usikkert. Foto: Laila Martin Kishner

Katharina Dale Håkonsen
katharina@norge.no

Faksimilie: FriFagbevegelse, 21.08.2023.

Utviklingen henger blant annet sammen med veksten i bransjer der tariffavtaler står svakere og der det er mye løsarbeid, som handel-, service- og tjenestenæringene. Samtidig organiseres arbeidslivet i større grad gjennom konsernstrukturer, underleverandører og oppsplittede selskaper som gjør det vanskeligere å opprettholde tariffavtalene. Summen er at den delen av arbeidslivet hvor fagbevegelsen står sterkest, gradvis blir mindre.

Selv om den norske organisasjonsgraden har holdt seg stabil, er det behov for sterkere fagforeninger og flere organiserte. Artikkel 23 i Menneskerettighetserklæringen fastslår at «enhver har rett til å danne og gå inn i fagforeninger for å beskytte sine interesser».

Likevel ser man stadig at kapitaleierne forsøker å hindre folk i å fagorganisere seg – også i Norge. Brysomme tillitsvalgte som sies opp uten gyldig grunn, feilinformasjon, belønning av uorganiserte ansatte og forsøk på å true folk fra å organisere seg er bare noen av metodene som har blitt dokumentert i det norske arbeidslivet.⁴

Metoder for fagforeningsknusing i norsk arbeidsliv:

- Å bruke selvstendige eller innleide i stedet for egne ansatte.
- Å nekte forbund og fagforeninger tilgang til bedriften.
- Å overtale, skremme eller true ansatte som vil organisere seg eller ta på seg tillitsverv.
- Å tilby goder til uorganiserte som organiserte ikke får.
- Å fjerne eller stikke kjepper i hjulene til tillitsvalgte.

Fagforeningsknusing truer med å skru klokka tilbake i norsk arbeidsliv, og går til direkte angrep på et av samfunnets viktigste demokratiske fellesskap. Rødt ønsker å styrke det organiserte arbeidslivet gjennom tiltak som øker fagbevegelsens makt. Blant annet vil vi styrke oppsigelsesvernet til ansatte, styrke streikeretten og lovfeste seriøsitetsregler ved offentlige anskaffelser med krav om tariffavtale.

Innleie

Å ha fast jobb og inntekt er nødvendig for å kunne planlegge hverdagen, stifte familie og å få boliglån. Hvis du må leve i frykt for å ikke få nye oppdrag, blir det derimot vanskeligere å kreve rettighetene du har. Midlertidige ansettelser og innleie styrker kapitaleiernes makt, og truer det organiserte arbeidslivet.

Midlertidighet og innleie fører også til hyppige utskiftninger av folk på jobb. At folk byttes inn og ut på denne måten gjør ikke bare arbeidshverdagen vanskeligere for de ansatte. Det gjør også jobben vanskeligere for fagbevegelsen, fordi folk forsvinner ut før man rekker å organisere dem. Rødt mener det er avgjørende å ta kampen mot løsarbeidersamfunnet, og sørge for at faste ansettelser i hele stillinger skal være normen i norsk arbeidsliv.

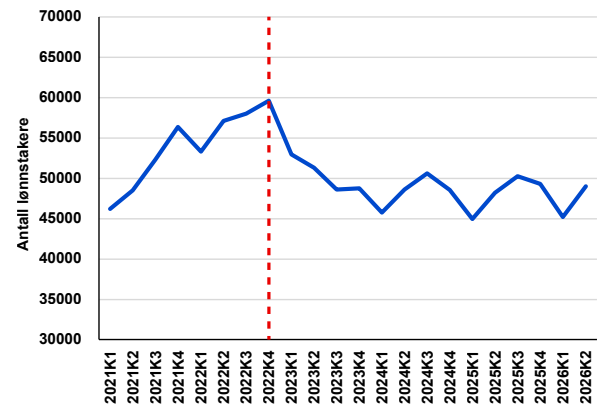
I 2015 svekket Høyre og Frp arbeidsmiljøloven, ved å innføre en generell adgang til midlertidige ansettelser, også for å drive bedriftenes ordinære virksomhet. Resultatet ble at mange som vanligvis ville hatt en fast og trygg jobb ble løsarbeidere,⁵ og at langt flere arbeidstakere måtte stå med lua i hånda og håpe at ansettelsen blir forlenget. Derfor tok Rødt initiativ til en landsomfattende kampanje for å stoppe regelendringene, som over 50 norske kommuner og fylker ble med på. Fagbevegelsen, venstresiden og Rødt lyktes, og fikk reversert endringene.

Rødt fikk også, sammen med fagbevegelsen, på plass forbudet mot innleie i byggebransjen på Østlandet fra og med 2023. Det gjorde at mange ansatte gikk fra å være ansatt i bemanningsbyråer til å få fast ansettelse i bedriftene de faktisk jobber for. Et lokalt forbud er imidlertid bare første steg på veien. Derfor jobber Rødt for å utvide forbudet mot innleie til å gjelde i hele landet, og for flere bransjer.

Etter innstrammingene Rødt fikk gjennomslag for, har antallet utleide ansatte i bemanningsbransjen blitt redusert drastisk og mange av disse har fått annen fast jobb. SSB slår fast at innleie har stabilisert seg på et lavere nivå i 2026 enn før innstrammingene i 2023, men fortsatt er det rundt 50 000 ansatte i bemanningsbyråene.⁶

En undersøkelse fra De Facto viste at på store byggeplasser de hadde undersøkt, ble det ikke lenger praktisert innleie fra bemanningsbyråer. Samtidig var 60 prosent av de ansatte i fagene tømrer, betong og rigg ansatt hos hovedentreprenøren. Til sammenligning var andelen 25 prosent i tilsvarende undersøkelse tilbake i 2019.

Antall ansatte i bemanningsbyråer. 2021K1-2026K2.

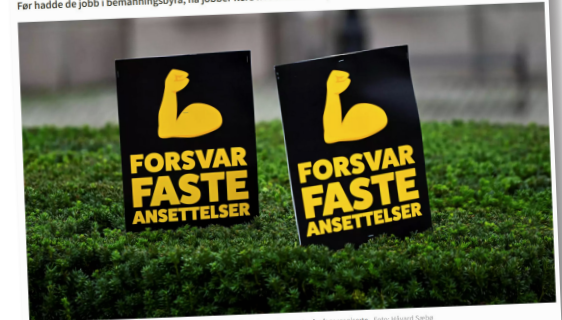

Kilde: Statistisk sentralbyrå, tabell 13926.

FriFagbevegelse

Innleieforbudet i byggebransjen virker, ifølge ny rapport

Før hadde de jobb i bemanningsbyrå, nå jobber flere hos underentreprenører.

Knut Viggen
knut@frie.no

Eline Lønnå
eline@frie.no

Faksimilie: Magasinet for fagorganiserte, 18.08.2025.

FriFagbevegelse

Mathis fikk 60 nye kollegaer da bedriften kuttet innleie

Innleieforbudet er en viktig seier som vi har jobbet hardt for, sier klubbleder Mathis Marien.

Eline Lønnå
eline@frie.no

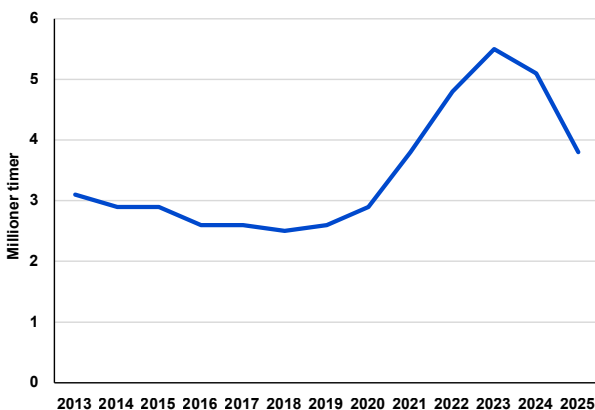
Faksimilie: Frifagbevegelse, 29.08.2023.

Innleie er også et stort problem i offentlig sektor, og da særlig i helsevesenet. Helse-Norge brukte utrolige 19 milliarder kroner på vikarer bare i årene 2019-2023, ofte til en dobbel timepris enn det ville kostet med en ordinær ansatt. Dermed går fellesskapets midler til profitt for bemanningsbyråer, i stedet for til bedre velferd og bedre arbeidsvilkår.

Dessverre har den massive bruken av bemanningsbyråer i helsevesenet fått godkjentstempel av stortingsflertallet, ved at helsepersonell i større utstrekning kan leies inn midlertidig og heller ikke ble omfattet av kravet om avtale med tillitsvalgte i innstrammingene for innleie som ble innført i 2022. Rødt vil fjerne dette unntaket, og sørge for at bemanningsbyråene ikke har friere adgang til sykehus og sykehjem enn til butikker og byggeplasser.

Tall fra NHO viser at pilene peker i riktig retning, og at tendensen de siste par årene viser en nedgang etter en stor topp i 2023. I forliket om statsbudsjettet for 2026 fikk Rødt et viktig gjennomslag når vi fikk partiene til venstre for midten med på å slå fast at bruken av innleie i helse- og omsorgssektoren skal reduseres ytterligere, slik at unntaket kan avvikles. I regjeringas Helsepersonellplan 2040 ble det bekreftet at det skal utredes at tjenestene kan ivaretas forsvarlig uten unntaket fra innleiereglene for helse- og omsorgssektoren, med sikte på å legge fram en plan for avvikling.

Innleie innen helse og omsorg. Millioner arbeidstimer. 2013-2025.

Kilde: NHO Service og Handel.⁷

Sykelønn

Sykelønnsordningen er en bærebjelke i den norske velferdsstaten, og har siden 1978 sikret full lønn ved sykdom for alle arbeidsfolk. Tilgjengelig statistikk viser at sykefraværet er skjevfordelt. Sykefraværet er høyere

Bemanningsbyrå

Nye tall: Helse-Norge brukte 19 milliarder kroner på vikarer over fem år

Behovet for helsevikarbyråer vil bare fortsette å øke framover, mener NHO.

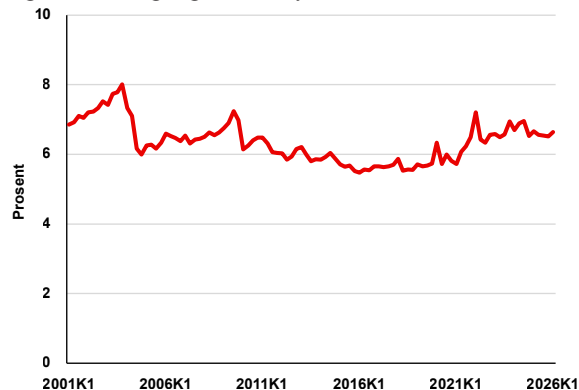

Faksimilie: Magasinet for fagorganiserte, 18.08.2025.

enn gjennomsnittet blant arbeidere som jobber i fysisk og psykisk slitsomme jobber – blant barnehagearbeidere, bygningsarbeidere, yrkessjåfører, sykepleiere, og så videre. Vi ser også at sykefraværet er høyere i yrker hvor det jobber mange kvinner. Omvendt er sykefraværet lavest blant akademikere og høytlønnte arbeidere i typiske kontorjobber. For eksempel er det relativt lavt sykefravær i finans- og forsikringsbransjen, blant ledere og blant universitets- og høyskolelektorer. Fra annen forskning vet vi at det er stor forskjell i arbeidsbelastning mellom yrker, og at folk i typiske arbeideryrker gjerne har dårligere helse enn andre. Det er ikke folks arbeidsmoral, men reelle helseutfordringer, som avgjør nivået på sykefraværet.⁸

De siste årene har sykelønnsordningen kommet under angrep. Et noe høyere nivå på sykefraværet etter pandemien har blitt brukt av som et argument for at sykelønnsordningen må endres. Dette til tross for at sykelønnsordningen altså har vært den samme i nesten femti år, og logisk sett derfor ikke kan forklare at sykefraværet er høyere nå enn det var for ti år siden, eller lavere enn det var på starten av 2000-tallet.

Egenmeldt og legemeldt sykefravær

Kilde: SSB-tabell 12439. Sesongjusterte kvartalstall.

Tidligere i år la regjeringa fram grep de mener vil redusere sykefraværet, som blant annet innebærer at fastleger skal få mindre betalt for å skrive ut fulle enn graderte sykemeldinger, og at arbeidsgivere skal få makt til å pålegge sykemeldte andre arbeidsoppgaver enn de som står i arbeidskontrakten. Hvis arbeidsfolk ikke aksepterer å skaltes og valtes med, kan de miste sykepengene, dersom regjeringa får det som de vil.

Disse forslagene bygger på en mistillit til både faglige medisinske vurderinger og til folks arbeidsmoral, og vil svekke arbeidsfolks rettigheter. Rødt sier derfor nei til enhver innskrenkning av sykelønnsordningen. Tvert om vil vi utvide sykelønnsordningen med flere egenmeldingsdager, som fastlegeutvalget anbefalte for å avlaste systemet, og forbedre sykelønnsordningene for selvstendige næringsdrivende og jordbrukere.

Bestridelse av sykemeldinger

I dag har sjefen mulighet til å nekte å utbetale sykepengene dersom de mener at sykemeldingen ikke er «reell». Sjefen trenger ikke å begrunne denne formeningen, og har heller ikke innsyn i de medisinske vurderingene som lå til grunn for sykemeldingen. Ansvar for å ordne opp i denne situasjonen faller på den enkelte ansatte, som selv må ta kontakt med arbeidsgiveren for å finne ut på hvilket grunnlag sykemeldingen bestrides, og deretter ta kontakt med Nav for å søke om å få sykepengene direkte fra det offentlige. Saksbehandlingstiden hos Nav i slike saker kan være på flere måneder. I praksis innebærer dette at arbeidsgivere kan ta fra inntekten til folk i månedsvis, uten annen begrunnelse enn vage mistanker og mistillit.

Faksimile: Nettverk, 07.04.2025.

Bestridelse av sykemeldinger øker ledelsens makt overfor den ansatte. NHO har en guide til bestridelse av sykemeldinger på hjemmesidene sine, mens mediene har avdekket at ledere både i offentlig og privat sektor inviteres til kurs i sykemeldingsbestridelse.

Selv om andelen sykemeldinger som bestrides er forholdsvis lav, var det en økning på hele 46 prosent i antall bestridelser fra 2022 til 2024.⁹ Fra 1 300 i 2022 til om lag 1 900 saker i 2024. I 0,5 prosent av sykepengesakene er det bestridelse.¹⁰

Trusselen om bestridelse kan også gjøre at folk skremmes til å gå syke på jobb, eller fungere som et maktmiddel i arbeidskonflikter.

Rødt vil hindre arbeidsgivere i å bestride sykemeldinger på usaklig grunnlag. I første omgang har vi fått gjennomslag på Stortinget for å kartlegge utviklingen i bestridelser med mål om å forhindre misbruk av ordningen.

I tillegg til bestridelser, er det et problem for mange at NAV bruker lang tid på å utbetale sykepengene de har krav på selv når bedriftene ikke motsetter seg sykepengene. I vår streiket ansatte i renholdsbransjen og hotell- og restaurantnæringen for at bedrifter med tariffavtale skal forskuttere sykepengene for arbeidsfolk, og fagbevegelsen vant. Flere arbeidstakere har fortsatt ikke denne rettigheten. Rødt mener at saksbehandlingstiden i Nav må reduseres kraftig i disse tilfellene, og at Nav om nødvendig må forskuttere sykepengene og kontrollere i ettertid dersom de ikke klarer å betale ut sykepengene raskt nok.

Faksimile: FriFagbevegelse, 07.04.2025.

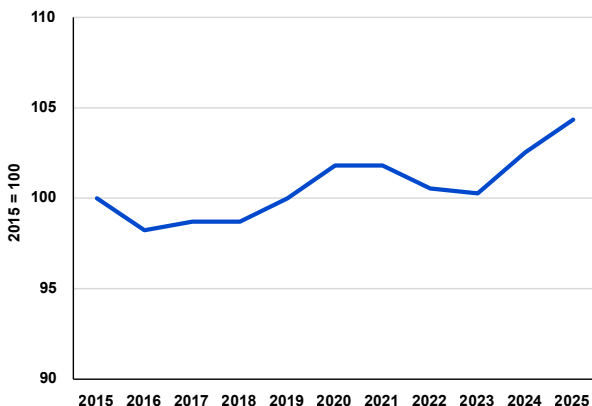

Faksimile: VG, 21.04.2026.

Arbeidende fattige

De siste årene prisene på det viktigste skutt i være. Mat, drivstoff, strøm og bolig har blitt langt dyrere for folk. Takket være rettfærdige lønnsoppgjør, har det likevel vært reallønnsvekst for den gjennomsnittlige arbeidstaker de siste par årene. Men i et lengre perspektiv er bildet mer blandet. Fra 2015 til 2023 var det flere år med reallønnsnedgang, og i gjennomsnitt ingen reallønnsvekst.

Gjennomsnittlig reallønnsvekst 2015-2025. 2015 = 100.

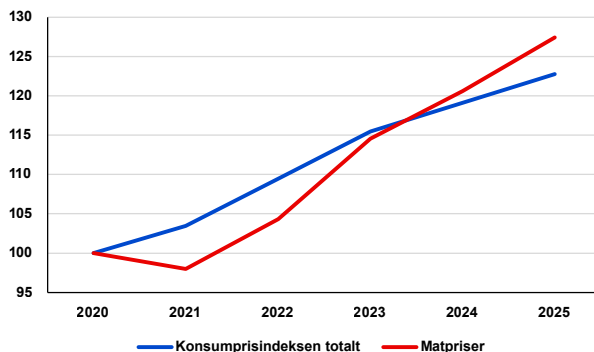
Kilde: Teknisk beregningsutvalg.¹¹

Mange politikere, kommentatorer og såkalte eksperter har derfor hevdet at utfordringene med høye levekostnader er over, og at folk flest nå har bedre råd. Det er en feilslutning.

For det første, er det mange arbeidstakere som har hatt dårligere lønnsvekst enn gjennomsnittet. Avstanden mellom topp og bunn har blitt større de siste tiårene.¹² Årsaken kan være svak organisering og liten makt hos de ansatte i enkeltbedrifter. Andre grunner kan være at man har mistet jobben eller måtte bytte jobb til en dårligere betalt stilling, eller har blitt nødt til å redusere stillingsprosenten på grunn av sykdom og slitasje.

For det andre, har prisveksten på varene og tjeneste mange er avhengig av, økt mer enn konsumprisindeksen, måten man normalt måler prisveksten i samfunnet på. Vi vet også at de med dårlig råd, bruker langt større andel av inntekten sin på mat enn andre, og at matprisene, etter en liten nedgang fra 2020 til 2021, har steget mye raskere enn den generelle prisutviklingen de siste fem årene.

Matprisvekst og gjennomsnittlig prisvekst (KPI). 2020-2025. 2020 = 100.

Kilde: Statistisk sentralbyrå, tabell 14700.

Det er allerede kjøpt å være fattig, men dagligvarebaronene har ifølge Statistisk sentralbyrå også beriket seg med en metode som man kan kalle «kjøpflasjon». Ikke bare har matprisene vokst raskere enn prisene ellers, men det viser seg også at det i tillegg er den billigste maten som har økt mest i pris de siste årene. Mens prisen på andre matvarer økte med 19 prosent fra 2021 til 2024, økte prisen for kjente billigmerker med hele 29 prosent i samme periode.¹³

Statistisk sentralbyrå har også ved flere anledninger vist at de med de laveste inntektene har opplevd den høyeste inflasjonen i senere tid, og at hvis man ikke tar

hensyn til dette, vil man overvurdere reallønnsveksten for de med lave inntekter, og tilsvarende undervurdere reallønnsveksten for de med høye inntekter.¹⁴

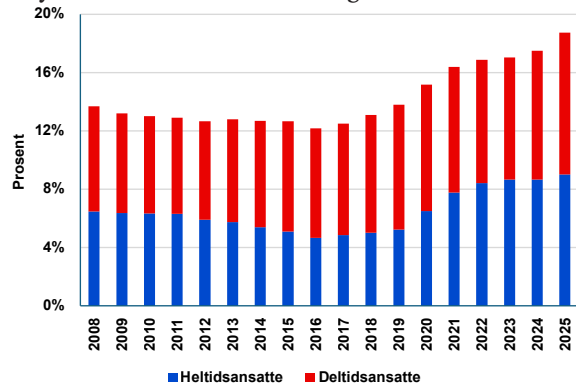
En tredje grunn til at statistikken kan gi et for skjønmalende bilde av virkeligheten, er at bokostnader i liten grad fanges opp i tallene. Rentekostnader er for eksempel ikke med i konsumprisindeksen. Dersom man har måttet inngå ny husleiekontrakt, som de fleste leietakere må gjøre med ujevne mellomrom, vil husleien typisk øke langt mer enn den gjennomsnittlige prisøkningen.

Faktum er at mange sliter med høye levekostnader, også folk som er i jobb. Arbeidende fattige er et fenomen man kjenner fra andre land, men som vi inntil for få år siden har vært skånet for i Norge. Det er dessverre ikke lenger nok å ha en jobb for å være økonomisk trygg for mange. Dermed blir folk tvunget til å be om sosialhjelp eller oppsøke frivillige for hjelp, til tross for at de er i arbeid.

De siste ti årene har det vært en eksplosjon i antallet som får sosialhjelp til tross for at de er i jobb. Mens det i 2008 var 15 000 mottakere av sosialhjelp som sto i jobb, har tallet mer enn doblet seg til 31 000 i 2025. Også målt i andel av sosialhjelpsmottakerne har de som jobber blitt flere. Økningen gjelder både heltids- og deltidsansatte, og 9 prosent av sosialhjelpsmottakerne står i dag i full jobb, og ytterligere 10 prosent jobber deltid.

Utviklingen kommer også til syne i undersøkelser av SIFO. I 2021 var det kun 2,5 prosent av husholdningene med to fulltidsansatte som var økonomisk utrygge. Tre år senere hadde andelen økt til 12 prosent. Blant

Andel sosialhjelpsmottakere som er sysselsatte – arbeidende fattige. 2008-2025.

Kilde: Statistisk sentralbyrå, tabell 08859.

husholdninger med én fulltidsansatt, er andelen økonomisk utrygge 19 prosent.¹⁵ Andelen generelt som er trygge har falt fra nesten to tredeler til rundt halvparten på få år. Rundt halvparten er enten utsatte eller har alvorlige økonomiske problemer.

Mange arbeidsfolk tvinges til å søke om sosialhjelp for å overleve, mens andre oppsøker frivillige. I en undersøkelse fra Fafo, kommer det fram at 14 prosent av dem som oppsøker matutdelingstilbud er i jobb.¹⁶ Marthe Øyangen i organisasjonen Hjelp mæ å hjelpe setter ord på den ferske utviklingen til Klassekampen i august 2026: «Det har vært en jevn økning av folk som trenger hjelp. Vi har hele tida hjulpet foreldre på stønad, men under korona kom også de som er i jobb, som likevel ikke klarer seg».¹⁷

Rødt støtter fagbevegelsen i kampen om å sikre at arbeidsfolk sitter igjen med mer av verdiene de skaper. Samtidig jobber vi målrettet for å få ned levekostnadene.

Rødt har:

- Sikret forbud mot innleie i byggebransjen på Østlandet.
- Sikret at regjeringa skal gå gjennom utviklingen i bestridelse av sykemeldinger, med mål om å forhindre misbruk av ordningen.
- Fått gjennomslag for at bruken av innleie i helse- og omsorgssektoren skal reduseres slik at unntaket som åpner for mer innleie kan avvikes.

Rødt vil:

- Utvide forbudet mot innleie i byggebransjen til flere landsdeler, og på sikt erstatte all bruk av bemanningsbyråer med arbeidsformidling i offentlig regi.
- Snu bevisbyrden fra arbeidstaker til arbeidsgiver når sykemeldinger blir bestridt, og at arbeidstakere skal motta sykepengar mens saken blir behandlet.
- Styrke fagbevegelsen, blant annet ved å lovfeste seriøsitetsregler ved offentlige anskaffelser, styrke streikeretten, begrense muligheten til å bruke tvungen lønnsnemnd og styrke de tillitsvalgte oppsigelsesvern og beskyttelse gjennom arbeidsmiljøloven.

Foto: Ihne Pedersen

Det er ikke nok å øke ytelsene i velferdsstaten når også folk i jobb sliter med å få endene til å møtes. Rødt vil kutte i levekostnadene for folk, gjennom blant annet å redusere egenandelene for helsetjenester og gjennomføre en tannhelsereform hvor målet er at det ikke koster mer å gå til tannlegen enn til fastlegen.

Prissjokk på strøm og mat

På stortinget har Rødt levert en rekke forslag for å styrke konkurransen i dagligvaremarkedet og få ned prisene. I dag er det et matoligopol der tre konserner har delt markedet mellom seg. Den ekstreme formuesveksten blant dagligvarebaronene er et sikkert bevis på at konkurransen ikke fungerer. Blant forslagene til Rødt, er en oppsplitting av de største aktørene, for eksempel å ta Kiwi ut av Norgesgruppen slik at vi kan få en slutt på oligopolet som kan sette de prisene de vil, og vi vil stille krav om at rabattene kjedene får ved innkjøp skal følge varen ut til kunden og regulere såkalt «krympflasjon», hvor varene blir mindre mens prisene forblir høye.

Rødt vil også kutte skattene for folk med vanlige og lave inntekter, og går mot usosiale avgiftsøkninger.

Det vil være en fallitterklæring for den norske samfunnsmodellen dersom det også i Norge får vokse fram en betydelig gruppe arbeidende fattige. De siste årene har vi sett strømpriser på et helt nytt

og skyhøyt nivå. Da myndighetene så at dette ikke var forbigående og at folk ikke fant seg i dette, ble situasjonen etter hvert forsøkt avbøtet først med en strømstøtte og det siste året med Norgespris. Men dette omfatter ikke næringslivet og arbeidsplassene, og det er uklart fra regjeringas side om nivået på Norgespris skal ligge noenlunde fast eller om det igjen risikerer å skyte i taket, i tråd med utviklingen vi ser ellers i strømmarkedet.

Strøm er ikke en vanlig forbruksvare. Strøm har historisk vært et fellesgode og er en del av vår felles infrastruktur. Vi har bygd landet på tilgang på rimelig vannkraft. Det er derfor både mulig og avgjørende å sikre norske priser på norsk strøm til norske stikkontakter.

Rødt vil ha makspris på strøm på 35 øre/kWt for både folk og næringsliv og vi vil innføre et forutsigbart flerprissystem som reduserer nettleie og elavgift for vanlig forbruk, og gjør at det lønner seg å energieffektivisere.

Vi må forvalte den norske vannkrafta som en nasjonal, strategisk ressurs. Framfor sløsing av kraft – med mest mulig krafteksport og førstemann til mølla, og strømpriser som importeres rett fra den europeiske strømbørsen til norske hjem og næringslivet – må krafta styres til det beste for folk og miljø.

Rødt har:

- Sikret flertall for å innføre en Norgespris for strøm på 40 øre.
- Forpliktet regjeringa til å sende forslag på høring som hindrer etablering av datasenter som utvinner kryptovaluta i Norge.

Rødt vil:

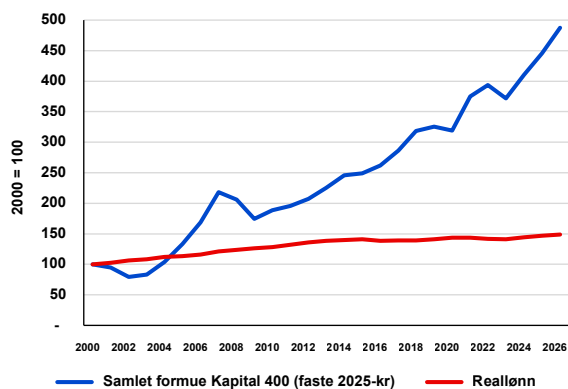
- Jobbe videre for at Norgesprisen ikke følger markedsprisen på strøm og økes utover en eventuell mindre generell prisjustering, og med mål om å innføre en makspris på strøm på 35 øre for folk, frivillighet, kommuner og bedrifter.
- Hindre at uregulert etablering av datasentre sluker kraft og øker strømprisen.

Skatt

I forrige kapittel så vi at det i Norge de siste par tiårene har vært en noenlunde stabil lønnskostnadsandel, noe som vil si at norske arbeidere – i motsetning til arbeidere i mange andre land i verden – sitter igjen med omtrent den samme andelen av verdiskapninga. Det skyldes i stor grad fagbevegelsen, som til tross for press fra høyresida og arbeidsgiverorganisasjonene har klart å holde organisasjonsgraden oppe. Likevel var den vesentlig lavere enn tiårene før årtusenskiftet.

Lønnskostnadsandelen er heller ikke det eneste målet på det økonomiske skillet mellom arbeid og kapital. Kapitalen konsentreres hos stadig færre eiere. Hvert år publiserer næringstidsskriftet Kapital en liste over Norges 400 rikeste mennesker, medregnet både de som bor i Norge og skatteflyktninger. Figuren under viser hvordan den samlede formuen som forvaltes av menneskene på Kapital 400-lista reelt sett har utviklet seg sammenlignet med reallønnsutviklingen.

Kapital 400 vs. reallønn. 2000-2026. 2000=100

Kilde: Kapital og Teknisk beregningsutvalg.¹⁸

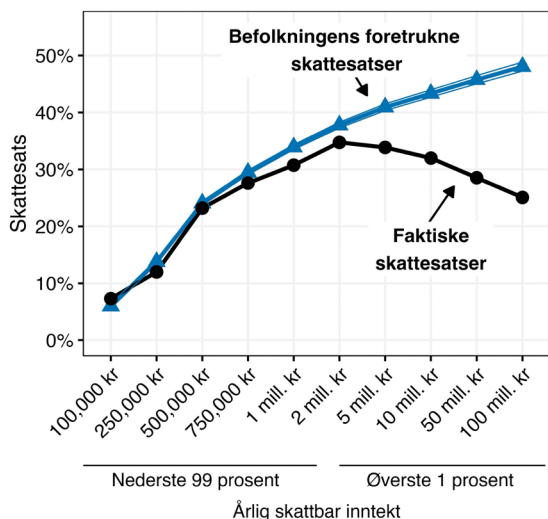
Faksimile: *Frifagbevegelse*, 07.04.2025.

Mens reallønna økte med omtrent femti prosent mellom 2000 og 2026, økte altså formuene til landets aller rikeste med nesten 400 prosent. Samtidig ble antallet milliardærer *tidoblet* - fra litt under femti til litt over fem hundre. Resultatet har vært en økning i formuesulikheten, som ikke først og fremst skyldes at forskjellen mellom mer eller mindre privilegerte arbeidere har økt, men at en liten elite av ekstremt velstående mennesker har dratt fra resten av befolkningen. Faktisk er det bare Sveits og Sverige som har flere dollarmilliardærer per innbygger enn det Norge har nå i dag.¹⁹

Skattesystemet som gjør det billig å være rik

Det er flere årsaker til at antallet milliardærer har eksplodert. En av de viktigste grunnene til at de rike blir stadig rikere er skattesystemet. Dette kan virke som en overraskende påstand. I Norge er det på papiret bred enighet om at vi skal ha et progressivt skattesystem, altså at skattesatsene er høyest for de som har høyest inntekt og formue. Mange tror at det også er slik skattesystemet faktisk er lagt opp. Det stemmer ikke. Siden 1960-tallet har skattene til de med høyest inntekt og formuer blitt kuttet i en rekke omganger.

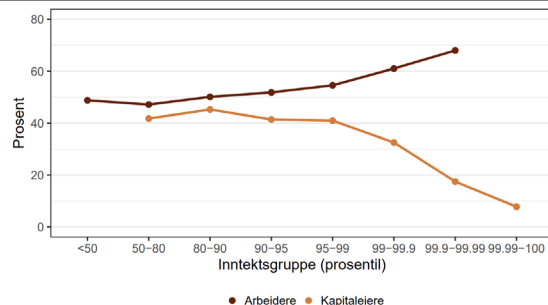
Dette har skjedd til tross for at det aldri har vært flertall i befolkningen for å kutte i skattene til de rike. Resultatet av alle disse kuttene er at store kapitaleiere betaler mindre skatt per krone enn snekkere, sykepleiere og servitører. Nå i dag er skattesatsene på høye inntekter mye lavere enn folk flest vil at de skal være, ifølge spørreundersøkelser.

Kilde: Mathiesen (2024).²⁰

Du må altså ikke til Sveits eller Caymanøyene for å finne et skatteparadis. Også Norge kan beskrives som et skatteparadis – i hvert fall for de som har aller mest. I realiteten har vi to ulike skattesystemer, som skiller mellom lønnsinntekt for folk flest og kapitalinntekt for de aller rikeste. Mens skattesatsen for folk flest øker jo mer de tjener, betaler kapitalister i praksis en lavere andel i skatt jo mer de tjener. Dette systemet bidrar til å øke forskjellene, er i strid med folkeviljen, og styrker de rikestes makt over samfunnet.

Figur 5.5 Gjennomsnittlige skatte- og avgiftsprosent for arbeidere og kapitaleiere i ulike segmenter i fordelingen av bruttoinntekt, 2018.

Kilde: Aaberge m.fl. (2021).²¹

Tidenes skattesjokk?

De siste 30 årene har det vært normalen at Høyre-regjeringer har gjennomført store skattekkutt til de rikeste, mens Arbeiderparti-regjeringer har latt være å reversere disse kuttene når de har hatt sjansen. Det samlede skattenivået er i dag lavere enn på starten av 2000-tallet.²²

Samtidig har formuesulikheten økt. Fordi de høyeste formuene lenge har økt raskere enn lønnsveksten, har den økonomiske eliten mer makt over den norske økonomien. En knøttliten gruppe mennesker kontrollerer store selskaper med tusenvis av arbeidsplasser, og utøver betydelig påvirkning på lokalsamfunnene våre, naturen og miljøet.

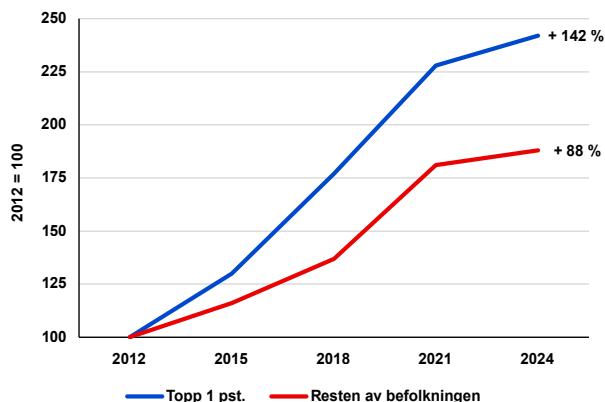
I 2021 fikk et klart stortingsflertall et tydelig mandat fra velgerne: å få ned de økonomiske og geografiske forskjellene. Etter valget innførte Støre-regjeringa flere endringer i skattepolitikken. Regjeringa økte blant annet formueskatten, senket skatten på lavere inntekter og innførte en grunnrenteskatt på oppdrett av laks.

Disse skatteendringene skapte fullt opprør blant på høyresiden og blant landets kapitaleiere. Skatteendringene ble omtalt som «sjokk» og «bomber», og det ble skapt et inntrykk av at Støre-regjeringa var radikal og næringsfiendtlig. Men hvor radikal var Støre-regjeringa egentlig?

Selv om det stemmer at Støre-regjeringa har gjort skattesystemet mer omfordelende, er den faktiske effekten nokså liten. Ifølge SSB er inntektsulikheten i samfunnet bare tre prosent lavere som følge av Støre-regjeringas skattegrep enn den ville vært dersom Høyre/Frp-regjeringas skattepolitikk hadde blitt videreført.²³

Helhetsinntrykket er altså at ulikheten i inntekt stort sett har vært stabil siden Støre-regjeringa tok over etter Høyre-styre, mens ulikhetene i formue har fortsatt å øke.

Utvikling i gjennomsnittlig nettoformue for topp 1 % vs. resten av befolkningen. 2012-2024. 2012=100.

Kilde: NOU 2026: 9.²⁴

Støre-regjeringa er også langt unna å reversere de skatteuttene som ble innført da høyresiden styrte landet mellom 2013 og 2021. Da ble skattene kuttet med 45 milliarder kroner. Under Støre-regjeringas første fire år ble skattene bare økt med halvparten av dette, 23 milliarder kroner.²⁵ Mye av denne økinga består også i økt beskatning av kraftselskaper, som i hovedsak bare innebærer en omfordeling mellom kommunesektoren og staten.²⁶ Begreper som skattesjokk og skattebomber er ikke bare overdrivelser, men også historieløse.

Skattekommisjonens oppskrift på økte forskjeller

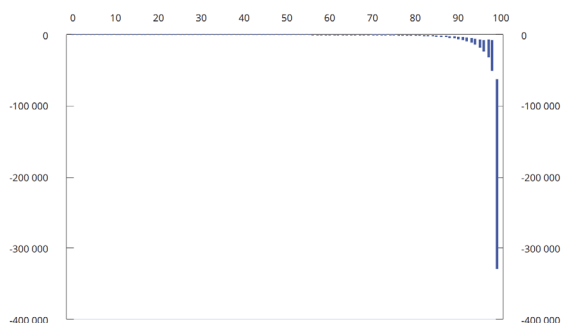
Formuesskatten var den mest omtalte enkeltsaken i mediene i oppløpet til stortingsvalget 2025. Aksjoner og private donorer spyttet flere titalls millioner av kroner inn i høyresidens valgmaskineri.

Som vi husker endte høyresiden opp med å tape valget. Flertallet i befolkningen endte altså opp med å si nei til skatteutt til de rikeste, og ja til mer velferd og mindre forskjeller.

Likevel har Arbeiderparti-regjeringa varslet at de vil gi høyresiden makt over skattepolitikken også i denne perioden. De ønsker nemlig et skatteforlik på tvers av midten i norsk politikk. Derfor satte de ned en skattekomisjon hvor alle partiene – bortsett fra Frp, som valgte å stå utenfor – fikk nominere hver sin representant.

I juni 2026 la skattekommisjonen fram anbefalingene sine. De viste seg å være en oppskrift på økte forskjeller. Hovedgrepet til skattekommisjonens flertall var kutt i formuesskatten på opptil 25 milliarder kroner i året. Innretningen på forslagene er slik at de aller rikeste vil få store skatteutt, og at 45-60 prosent vil tilfalle den rikeste prosenten.²⁷

Kommisjonens foreslåtte kutt i formuesskatt i kroner etter percentiler for beregnet nettoformue

Kilde: NOU 2026:9, figur 6.5.

For å finansiere denne enorme skattegaven til landets rikeste og mektigste mennesker, foreslo kommisjonen en rekke usosiale skatte- og avgiftsøkninger. Blant annet ville de fjerne et viktig skattefradrag for pensjonister, og øke momsen på hotell, restaurant og kulturtilbud. Astrid Hauge Rambøl, nominert av Rødt til skattekommisjonen, valgte å trekke seg fra kommisjonen før rapporten ble offentliggjort, slik at det ble mer debatt rundt kommisjonens anbefalinger og bred deltakelse i arbeidet ikke kunne tas til inntekt for flertallets forslag. Når utredningen synliggjorde flere store problemstillinger for framtidens Norge – med fallende produksjon på norsk sokkel, flere eldre og færre unge og økende formuesulikhet – var det vanskelig å stå bak en utredning som på ingen måte svarte på disse.

Arbeiderpartiet hevder et skatteforlik er nødvendig for å sikre stabilitet i skattepolitikken, i form av noen hovedlinjer som kan stå seg på tvers av stortingsflertall. Samme poeng brukes ofte av Høyre, Fremskrittspartiet, Krf og Venstre, som hevder at næringslivet trenger «forutsigbare rammebetingelser», framfor den type «skattesjokk» venstresida angivelig vil innføre. Men de rike ønsker egentlig ikke at skattene skal være stabile, men at de skal være lavest mulig over tid. Det ser vi når hver minste skatteøkning omtales som «sjokk», «bomber» eller «angrep», mens enorme skattegaver møtes med ros og jubel, om de da ikke bare forbigås i stillhet.

Lavere skatter og avgifter for folk flest

Rødt vil at arbeidsfolk skal sitte igjen med mer av verdiene de skaper, og går inn for skatteuttak til alle med normale og lave inntekter. Sammen med de andre partiene til venstre for midten, har Rødt i budsjettforlikene redusert inntektsskatten for brede lag av befolkningen, økt skattefradraget til pensjonister kraftig og styrket viktige fradrag som kommer pendlere, fiskere og sjøfolk til gode.

På grunn av Trumps krig i Midtøsten, har drivstoffprisene økt kraftig det siste året. Det går ut over vanlige folk som er avhengig av bilen til jobb og ellers i hverdagen, og som ikke har økonomi til å kjøpe ny elbil. I møte med store prissvingninger har Rødt ment og mener at det er nødvendig med kutt i drivstoffavgifter for å dempe de sosiale konsekvensene av bråe prisøkninger. Også i 2022, da Senterpartiets Trygve Slagsvold Vedum var finansminister og drivstoffprisene var på et enda høyere nivå enn i vår, foreslo Rødt kutt i veibruksavgiften, uten å bli lyttet til.²⁸

Rødt har også gjentatte ganger foreslått andre store avgiftskutt som kommer vanlige arbeidsfolk til gode. Nabolandene våre har eller har planer om å kutte momsen på matvarer, og Rødt mener det er riktig også i Norge for å presse ned prisene på mat. Momskutt må kombineres med tiltak som tar tak i dagligvarebransjen for å sikre at de største kjedene ikke bare kan fortsette å sko seg på høye priser og i verste fall utnytte avgiftskutt til å øke sin inntjening.

Både forskning²⁹ og nylige erfaringer fra andre land viser at kutt i matmoms kommer forbrukerne fullt til gode på kort sikt. På lengre sikt er det mer usikkerhet om avgiftskuttet i sin helhet blir videreført til kundene i form av lavere priser, eller om deler av kuttet tjener bransjen i form av økt inntjening. Rødt mener at strengere regulering og oppfølging av bransjen kan sikre at et kutt i matmomsen utelukkende går til kundene.

Rødt har:

- Redusert inntektsskatten, økt reisefradraget til pendlere og økt fiske-, jordbruks- og sjøfolkfradraget sammen med de andre partiene i forliket om statsbudsjettet for 2026.
- Kuttet i skatten til pensjonister i forbindelse med forhandlingene om revidert nasjonalbudsjett, hvor de med lavest pensjon fikk de største skatteuttakene.

Rødt vil:

- Gi skatteuttak til folk med lave og vanlige inntekter.
- Gjøre formuesskatten mer progressiv ved å øke bunnfradraget og øke skattesatsen på store formuer.
- Øke selskapsskatten og finansskatten.
- Gå mot sosiale avgiftsøkninger som skattekommisjonens forslag om at momsen på reiser, hotell og kulturtjenester skal heves fra 12 til 15 prosent.
- Bevare skattefradrag for pensjonsinntekt for alle pensjonister, og ikke fjerne fradraget for pensjonister mellom 62 og 67 år slik skattekommisjonen foreslår.
- Innføre realisasjonsbeskatning ved arv og gaver slik at man sikrer at utsatt skatt blir betalt til fellesskapet minst én gang per generasjon.
- Innføre særregler for privat konsum i selskaper for å hindre skatteomgåelse.
- Kutte i drivstoffavgifter i situasjoner der det er nødvendig for å hindre brå og store prisøkninger.
- Kutte i matmomsen og stille krav om at avgiftskuttet følger med varene ut i butikkhyllene, samtidig som vi tar grep om maktkonsentrasjonen og prisdannelsen i dagligvaresektoren.

Bolig

Dagens boligmarked er en forskjellsmaskin. Det skaper og forsterker økonomiske forskjeller. Galopperende priser har gjort det nesten umulig for ungdom, lavtlønte og midlertidig ansatte å komme seg inn på markedet i mange norske byer. Det skyldes ikke en naturlov, men en boligpolitikk som har gitt slipp på kontrollen med et ustabilt boligmarked, og lagt opp til at boliger har blitt et lukrativt spekulasjonsobjekt for de med mye penger.

De siste tiårene har boligprisene steget mye raskere enn både lønnsveksten og konsumprisindeksen.

Mens en 50 kvadratmeters bolig i Oslo i 1996 kostet dobbelt så mye som en gjennomsnittlig årsinntekt, må du ut med seks ganger inntekten din i dag.³⁰ Det betyr at folk bruker stadig mer av inntekten sin på å bo, og at veien inn i boligmarkedet blir stadig vanskeligere for de som står utenfor.

Ekstremt høy boligprisvekst gagnar også særlig de med høyest formuer, som også gjerne er de som eier de dyreste boligene. Særlig godt ut av det kommer de store boligeierne, for eksempel Heimstaden-eier Ivar Tollefsen, som i 2026 solgte boliger for hele 2,6 milliarder kroner.

Skillet mellom de som eier og de som leier

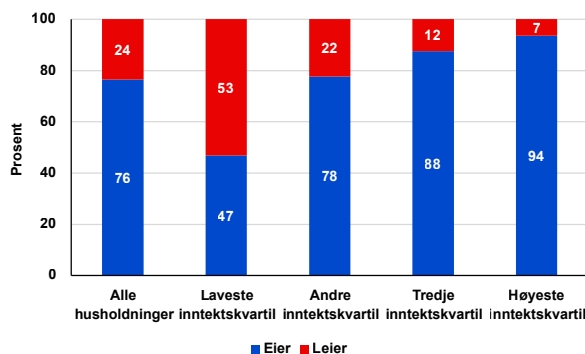
Å eie sin egen bolig gir en rekke fordeler. Folk som eier stedet de bor kan for det første spare penger i boligen sin, i stedet for å betale penger til andre. For det andre slipper de å forholde seg til en utleier, og risikoen for å måtte flytte ut når utleieren finner det for godt å avslutte kontrakten. Sist, men ikke minst, får boligeiere en rekke skattefordeler, som er utformet for å støtte opp

om den såkalte eierlinjen, altså et politisk prinsipp om at boligpolitikken skal legges opp for at flest mulig skal få sjansen til å eie sin egen bolig. Rødt vil ha flere frie boligeiere, som ikke holdes ute av boligmarkedet eller står i gjeld opp til pipa livet ut, samtidig som vi må sikre leietakeres rettigheter.

Selv om folk flest i Norge eier sin egen bolig, er det omtrent én million nordmenn som leier. De siste tiårene har andelen som leier boliger økt fra 17,2 prosent av befolkningen i 2015 til 18,4 prosent. Det er ikke tilfeldig hvem som eier og hvem som leier bolig.

I grafen under ser vi at over halvparten av husholdningene med lavest inntekt bor i en bolig de leier av andre. Til sammenligning er det bare 6,5 prosent av fjerdedelen med høyest inntekt som gjør det samme.³¹

Boligeierskap etter inntektskvartal. 2024.

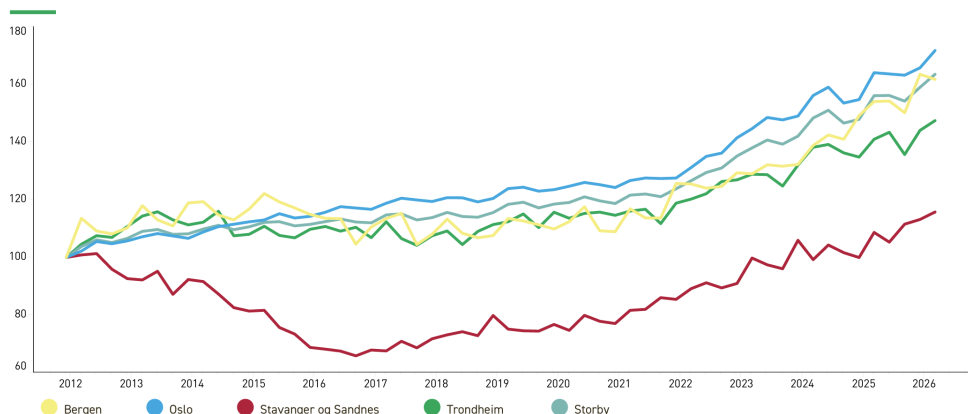

Kilde: Statistisk Sentralbyrå.

Statistikken viser også at det er flere enslige og aleneforsørgere som leier enn andre, og at andelen som leier er høyere blant trygdemottakere enn i resten

Leiepriser i utvalgte storbyer 2012-2026. 2012 = 100

INDEKSUTVIKLING BYER OG STORBYINDEKSEN

Kilde: Eiendom Norge. Indeks over leiepriser i utvalgte byer. 2012=100.³³

av befolkningen. Vi ser også at det er færre fattige og økonomisk utsatte leietakere som går over til å eie bolig enn andre. Mye fordi mange er avhengige av hjelp fra foreldrene sine, ser vi også at situasjonen på boligmarkedet går i arv. Forskning viser for eksempel at de som hadde besteforeldre som eide en stor bolig på 1960-tallet, har mye høyere sannsynlighet enn andre for å eie sin egen bolig selv i 2014. Arvingene som kom aller best ut av det hadde omtrent én million kroner mer i formue enn andre.

Ulikhetene på boligmarkedet har også et tydelig klasseperspektiv. Stadig flere arbeidere opplever at de ikke har råd til å bo i de samme områdene hvor de jobber. Utregninger gjennomført av LO viser at en enslig helsefagarbeider som jobber deltid kun har råd til 6 prosent av alle boligene som ble solgt i 2025. Det er over en halvering siden 2015, da en gjennomsnittsarbeider fra samme yrkesgruppe hadde råd til 13 prosent av alle de samlede boligene. I Oslo, hvor prisene er høyest, hadde den enslige helsefagarbeideren råd til under en halv prosent av boligene.³²

Klasseskillene på boligmarkedet er ikke bare negativt for dem som ender opp som ufrivillige leietakere. At så mange arbeidsfolk utestenges fra boligmarkedet i de store byene gjør det også vanskeligere å få tak i arbeidskraft til viktige sektorer, for eksempel i helsevesenet. Rødt vil ha en boligpolitikk som tar tilbake kontrollen fra dagens ustabile marked, blant annet ved å bygge ut en ikke-kommersiell boligsektor som skal sikre alle en mulighet til å skaffe seg bolig for en overkommelig pris. Vi vil styrke husbanken, og gi flere tilgang på startlån slik at folk som ellers ikke får lån har mulighet til å kjøpe seg en bolig.

Et trangere leiemarked

Siden 2022 har leieprisene økt med svimlende 28,9 prosent, noe som er nesten ti prosent over den generelle konsumprisvekstindeksen. Første kvartal 2026 hadde den kraftigste veksten i prisene siden da Eiendom Norge begynte å måle i leieprisutviklingen i 2013.

Undersøkelser viser at hele seks av ti på leiemarkedet opplevde det som vanskelig å finne en egnet bolig. Søknader på kommunalbolig har økt de siste årene, sammen med antallet som får bostøtte og depositumsgarantier. Til sist er det også flere som bor i midlertidige botilbud. Alt dette tyder på at det ikke er nok rimelige boliger tilgjengelig, og at flere av boligene som finnes på markedet er for dyre til at folk har råd til å bo i dem.

Boforhold er avgjørende for folks levekår. Forskning viser at barn som bor trangt gjør det dårligere i gjennomsnitt på skolen og på arbeidsmarkedet seinere i livet. Mangel på privatliv kan hindre barnas naturlige utvikling, mens trangboddhet kan gjøre det vanskeligere for barn å konsentrere seg om skolearbeidet og fravær på grunn av sykdom.

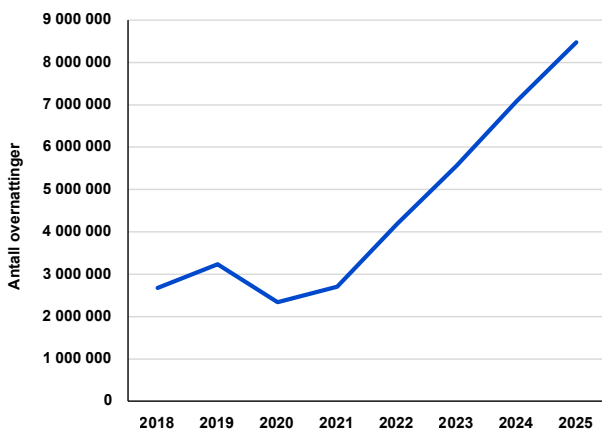
De negative effektene av trangboddhet og andre boligutfordringer forsterkes når de klumper seg sammen i bestemte geografiske områder, slik som har skjedd i Oslo og de andre store byene. De som bor i nabolag med lavere gjennomsnittlig inntekt- og utdanningsnivå, og hvor det er relativt høy grad av kriminalitet og sosiale problemer, opplever mer stress og dårligere helse enn andre. En uforutsigbar bosituasjon hvor man stadig risikerer å måtte flytte har også en negativ påvirkning på helsen. Sånn ser vi at forskjeller i boligforhold ikke bare gjenspeiler forskjellene i samfunnet, men også forsterker dem.

Kortidsutleie

Kortidsutleie er en praksis hvor boliger leies ut i korte tidsperioder på mellom én natt og noen uker. Det fungerer som et alternativ til hotellvirksomhet, og leies gjerne ut til turister. Selv om det er fint om folk leier ut leiligheten sin mens de er på reise, er det som vokser fram nå ren og skjær næringsvirksomhet som fjerner leiligheter fra boligmarkedet. På bare noen få år har markedet eksplodert i Norge. I Tromsø ble omsetninga på korttidsutleiemarkedet via Airbnb tidoblet på bare 3 år. Bare i 2025 ble det leid ut 5 000 boliger på korttidsutleie, til en verdi av 1,2 milliarder kroner. I Stavanger og Trondheim ble antallet boliger som ble brukt til korttidsutleie tredoblet mellom 2016 og 2023, mens det var en dobling i Oslo og Bergen.³⁴

Ifølge tall fra Eurostat økte antallet overnattinger via utleieplattformer i Norge kraftig fra rundt 3 millioner i året før pandemien, til over 8 millioner i 2025.

Antallet overnattinger formidlet via utleieplattformer. 2018-2025.

Kilde: Eurostat.³⁵

De som sitter på boligeiendom i store norske byer, kan tjene fem-, seks- eller sjudobbelt på å leie ut til turister framfor til folk som trenger bolig fordi de faktisk bor i byen. På denne måten bidrar eksplosjonen i korttidsutleie til å skvise vanlige folk ut av boligmarkedet. Knapphet på boliger som følge av korttidsutleie rammer særlig hardt de som allerede befinner seg i en sårbar situasjon på boligmarkedet, altså folk med lav inntekt og formue.

En del korttidsutleie skjer per i dag ulovlig, ved at korttidsutleie i praksis foregår som en form for skjult hotellvirksomhet. Regjeringa publiserte i 2026 en

veileder for å hjelpe kommunene med å identifisere ulovlig korttidsutleie, og hvor det også påpekes at korttidsutleie kan skape støy, trafikk og utrygghet for naboer som må forholde seg til stadig nye folk som bor i nabolaget deres. Dessverre har kommunene manglet ressurser til å følge opp reglene, som heller ikke er særlig enkle å håndheve. Rødt har derfor prioritert kampen mot korttidsutleie, for eksempel med tilskudd til å etablere en innsatsgruppe mot ulovlig korttidsutleie i Tromsø.

I høst skal regjeringa, som følge av Rødts gjennomslag, sende på høring en strengere lovregulering av korttidsutleie, inkludert en modell som lar kommunene forby korttidsutleie i hele eller deler av kommunen, og sikre bedre offentlig tilgjengelige data om korttidsutleie.

Faksimile: Frifagbevegelse 29.01.2025

Faksimile: NRK, 07.06.2026.

Foto: Getty Images / Unsplash +

Rødt har:

- Økt låneramma til Husbanken med 2 milliarder kroner i forhandlingene om statsbudsjettet for 2026 og ytterligere 2 milliarder kroner i forliket om revidert nasjonalbudsjett i 2026.
- Fått på plass tilskudd til å etablere en innsatsgruppe i Tromsø som skal følge opp ulovlig korttidsutleie, og at regjeringa må sende på høring lovforslag om strengere lovregulering av korttidsutleie, herunder en modell som gir kommunene mulighet til å forby korttidsutleie i hele eller deler av kommunen.

Rødt vil:

- Bygge ut en ikke-kommersiell boligsektor, blant annet ved å styrke Husbanken, sikre kommunene finansiering til utbygging og kjøp av kommunale leieboliger og bruke den kommunale og statlige tomtereserven til å bygge ikke-kommersielle boliger.
- Utrede et skattefradrag som deles mellom leietaker og utleier, og ikke bare tilfaller utleier.
- Gi flere tilgang på startlån fra Husbanken.
- Styrke leietakernes rettigheter ved å øke minstetiden for tidsbestemte leiekontrakter, gi leietakere fortrinnsrett til ny kontrakt og krav om at husleien maksimalt kan reguleres med prisveksten i samfunnet (KPI), og ikke justeres mot markedsleie underveis i leieforholdet.
- Gi kommunene adgang til å forby Airbnb, og stramme inn reglene for korttidsutleie.

Helse

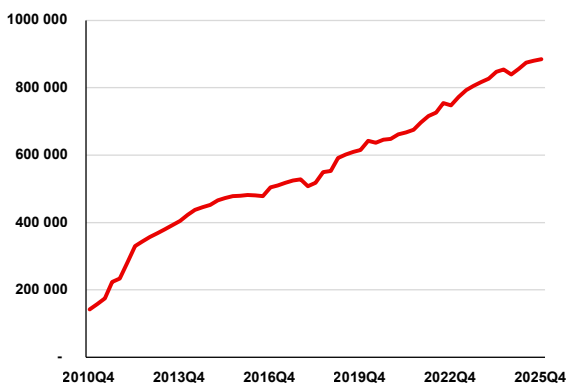
I Norge er det sterk sammenheng mellom helse og klasseforskjeller. Folk med høy inntekt, lang utdanning og komfortable jobber, lever lengre og blir mindre syke enn de med lav inntekt, kort utdanning og slitsomme jobber. Rødt vil ha en helsepolitikk som får ned disse forskjellene.

Det viktigste prinsippet i det norske helsevesenet er at alle skal ha lik tilgang på helsetjenester. Hvor god behandling du får skal ikke avgjøres av hva du har på konto eller hvor du bor i landet.

Private helseforsikringer

Likevel ser vi framveksten av et todelte helsevesen. Siden 2010 har antallet som har privat behandlingsforsikring økt fra 141 742 til hele 884 504 personer.

Antall personer med privat behandlingsforsikring, 2010-2025.

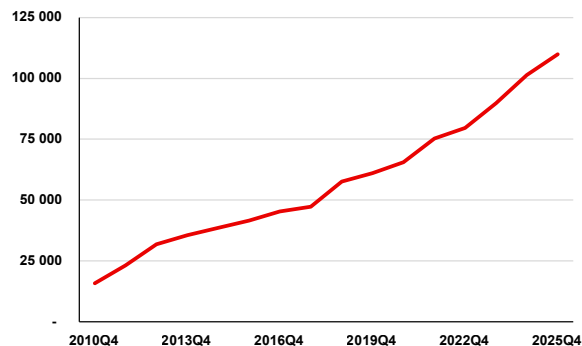
Kilde: Finans Norge.³⁶

Mesteparten av de som har privat helseforsikring i Norge i dag får det gjennom jobben sin. Det finnes et tydelig skille mellom de som får tilbud om privat helseforsikring og de som ikke får det. Ansatte med høy lønn som jobber i privat sektor, har høyere sannsynlighet for å ha privat helseforsikring gjennom jobben enn lavtlønte i offentlig sektor.

Dette er ikke overraskende. Jo mer lukrative de ansatte oppleves fra ledelsens perspektiv, jo større grunn vil ledelsen ha til å tilby helseforsikring – enten for å sikre at folk kan komme raskt tilbake i jobb hvis de blir syke, eller som et frynsegode for å tiltrekke seg «riktig» arbeidskraft. På denne måten bidrar private helseforsikringer til å skape større helseforskjeller og større skiller.

Det er også flere enn før som kjøper privat helseforsikring som enkeltpersoner. Siden 2017 har antallet doblet seg.

Antall forsikrede med behandlingsforsikring, individuelle avtaler. 2010-2025.

Kilde: Finans Norge.³⁷

Veksten i private helseforsikringer er et tegn på at flere ikke stoler på at de har god nok tilgang på helsetjenestene. Det er et sykdomstegn. En undersøkelse finner at 45 prosent av de spurte ikke stoler på at de vil få behandling for ikke-akutte helseproblemer.³⁸

Mange på høyresida hevder at det ikke er et problem for resten av befolkningen at noen velger å bruke private helseforsikringer. Det stemmer ikke. Forskning viser at flere private helseforsikringer gir dårligere folkehelse.³⁹ Effekten er særlig stor for folk med lav inntekt. En studie viser også at mange fastleger opplever et press om å henvise pasienter med privat helseforsikring videre til spesialisthelsetjenester, selv når det ikke er behov for det.⁴⁰ Kommersielle aktører skaper ikke nye sykepleiere eller helsefagarbeidere, men rekrutterer fra den samme offentlige helsetjenesten som allerede er under press. Dermed trekker private helsetjenester ressurser ut av det offentlige helsevesenet. Resultatet kan bli at ressurssterke pasienter blir overbehandlet, mens andre ikke får den behandlingen de skal ha.

Sist, men ikke minst, kan private helseforsikringer dessuten bidra til å svekke oppslutningen rundt det offentlige helsevesenet. Når private helseforsikringer sprer seg, samtidig som at regjeringas helseminister Jan Christian Vestre varsler at pengebremsen skal på i helsevesenet, skaper det et inntrykk av at det er opp til hver enkelt å sikre seg selv. Da vil viljen til å bidra til finansiere helsevesenet gjennom skattesystemet også svekkes.

Forskjeller i behandling

Framveksten av private helseforsikringer kommer på toppen av forskjeller i medisinsk behandling. Nordmenn med høy inntekt og lang utdanning er oftere hos legespesialist enn andre. I tillegg er det også dokumentert at pasienter med høy inntekt og lang utdanning får mer behandling enn andre, for eksempel blant hjertepasienter og blant døende pasienter. Kreftpasienter med høy inntekt og lang utdanning har også høyere sannsynlighet for å overleve de vanligste kreftformene enn pasienter med lav inntekt og kort utdanning.⁴¹

Det kan være flere ulike årsaker til disse forskjellene. En forklaring kan være forskjellene i behandlingstilbud mellom ulike deler av landet. Til tross for at lovverket sier at tilbudet skal være likt uansett hvor i landet hvor folk bor, finnes det store geografiske forskjeller i tilbudet av fødetilbud, psykisk helsevern, spesialisthelsetjenester rettet mot barn og unge, og så videre. Takket være

det forskjellskapende boligmarkedet vi har beskrevet tidligere i denne rapporten, er det gjerne slik at folks bosted påvirkes av hvor høy inntekt og formue de har. Da kan resultatet bli at folk med lav inntekt og lav formue har et dårligere behandlingstilbud på grunn av hvor de bor. Derfor jobber Rødt for en desentralisert sykehusstruktur, blant annet ved å stanse nedleggelse av lokale sykehus og andre helsetilbud.

Ulikheter i behandlingstilbud kan også skyldes at folk har problemer med å betale egenandelen. Folk med dårlig helse vil måtte dekke helseutgifter av egen lomme på starten av året før de når egenandelstaket på 3 278 kroner. Det er en stor regning for folk med dårlig råd. Høye priser for å motta helsehjelp kan også føre til at folk ikke oppsøker helsehjelp når det er nødvendig. Derfor har Rødt prioritert og fått gjennomslag for nominell videreføring av egenandelstaket for 2026, altså at det ikke engang prisjusteres og dermed blir billigere i praksis, og fjernet alle egenandeler for barn og ungdom under 18 år.

Forskjeller i tannhelse

En av Rødts viktigste kampsaker over lengre tid har vært å gjennomføre en ordentlig tannhelsereform som sikrer at tennene behandles som en del av kroppen. Målet er at det ikke skal koste mer å gå til tannlegen enn til fastlegen.

En slik reform vil være en historisk velferdsreform og er sårt tiltrengt. Tall fra SSB viser at omtrent 355 000 nordmenn ikke har råd til å gå til tannlegen. Det er over en dobling på bare få år. Samtidig svarer omtrent 833 000 – 157 000 personer flere enn for tre år siden – at de opplever utgiftene til tannlege som tyngende. Mange har fått en presset økonomi etter de siste årenes prisøkninger på mat, strøm, bolig og andre livsnødvendigheter.

Når vi tar disse tallene i betraktning er det ikke overraskende at to av tre med dårlig råd har dårlig tannhelse. Blant de med mye penger, er tannhelseutfordringer så godt som fraværende. Forskjells-Norge kommer altså ikke bare til syne på bankkontoen, men også i munnhulen. I budsjettforliket for 2026 sikret Rødt derfor enighet mellom partiene at det skal påbegynnes innføringen av en helhetlig tannhelsereform, og at dette skal kunne skje fra 2027. Reformen skal bidra til sosial utjevning og sikre mer likeverdig tilgang til nødvendig tannhelsehjelp. Ulike modeller, herunder med egenandelstak og frikort, skal ut på høring høsten 2026.

Foto: Ihne Pedersen

Rødt har:

- Fått gjennomslag for å starte en helhetlig tannhelsereform, med oppstart i 2027.
- Fryst egenandelstaket og fjernet egenandelene for barn og unge under 18 år.
- Styrket den fylkeskommunale tannhelsetjenesten
- Økt takstene for stønad til tannbehandling gjennom Helfo gjennom forliket om statsbudsjett for 2026.

Rødt vil:

- Sikre et likeverdig helsetilbud i hele landet.
- Trappe ned egenandelene i helse.

Velferd

Velferdsstaten er sikkerhetsnettet som tar oss imot når vi blir syke, arbeidsløse eller gamle. Tryggheten velferdsstaten gir oss, er grunnlaget for at vi kan leve de livene vi ønsker. Derfor må velferdsstaten styrkes og utvides når usikkerheten øker.

Makteliten, og da særlig av toppene i næringslivet og i partiene på høyresiden, påstår derimot at den urolige verdenssituasjonen gjør at vi må nedprioritere den felles velferden. Derfor går de løs på velferdsstaten med å slippe inn kommersielle krefter, og med høvelkutt som uthuler kommuneøkonomien og velferdsstaten fra innsiden.

Uføretrygd og AAP

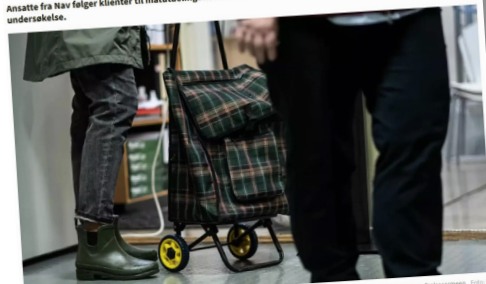
Mange politikere påstår at rause ytelser vil gjøre at folk vil velge å gå på trygd eller være sykemeldte i stedet for å jobbe. Det stemmer ikke. For det første er det ikke slik at folk kan «velge» å bli trygda. Dessuten viser forskning at det er høyere arbeidsmotivasjon i land hvor ytelsene er høye, enn i land hvor ytelsene er lave. Strengt krav og trusler hjelper ikke folk med å komme seg ut i jobb, men skaper en belastning som kan gjøre folk enda sykere. Mange politikere gjentar refrenget om at «arbeid skal være veien ut av fattigdom». Selv om arbeid til alle som kan jobbe er en viktig sak for Rødt, mister politikken ofte av syne at ikke alle kan jobbe. I et av verdens rikeste land, kan vi ikke godta at folk skal bli fattige bare fordi de blir syke. Derfor må vi ha et trygdesystem som behandler folk med tillit og respekt, og et ytelsesnivå som sørger for at de som står utenfor arbeidslivet også skal ha en inntekt det går an å leve av.

Fontene

For side Fontene forskning Fagartikler Kontakt oss Mer

8 av 10 i matkø mottar penger fra Nav: – Systemet fungerer ikke

Ansatte fra Nav følger klienter til matutdelingene til Frelsesarmeen. Det er det eksempler på i en fersk fakto-undersøkelse.

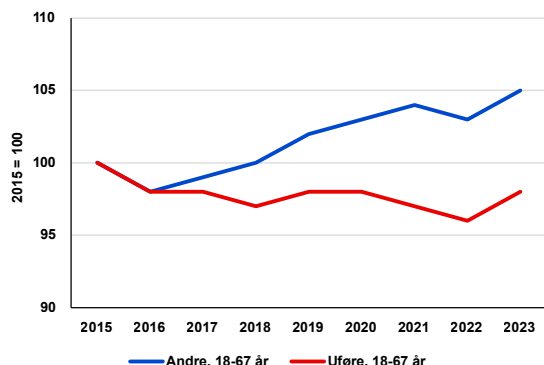
Her sees en ferdigpakket av gjestene har oppsøkt matutdelingen for første gang. Ispett av det siste året. Bildet er fra Oslo domstol, som drives av Frelsesarmeen. Foto: B. Lunde/Spillfoto: Hanna Skjolden

Simen Aker Grimrud

Faksimile: Fontene 15.02.2023

I dag er flere av minsteytelsene i velferdssystemet så lave at de knapt er til å leve av. Sikkerhetsnettet som skal ta oss imot når vi blir syke, arbeidsløse og gamle, har over lengre tid blitt bygget ned. Resultatet er blant annet at medianinntekten blant uføre har gått ned siden 2015. Dette har skapt en betydelig økning i forskjellene i inntekt mellom uføre og ikke-uføre. I dag lever nesten én av fem uføre under EUs fattigdomsgrense.

Median inntekt etter skatt i faste kroner for uføretrygdde og andre. 2015-2023. 2015=100

Kilde: Statistisk sentralbyrå.⁴²

Det er også store forskjeller i sannsynligheten for å bli ufør. Folk i typiske arbeideryrker, for eksempel håndverkere, helse- og omsorgsarbeidere og yrkessjåfører, har mye større sannsynlighet for å bli uføre enn ledere og akademikere. Det skyldes både at de er mer utsatte for arbeidsrelatert skade og sykdom, men også at dårlig økonomi i seg selv kan være helsefarlig. Mange uføre på lave ytelser rammes derfor av en dobbel urettferdighet. Først blir de syke av å stå i dårlige arbeidsforhold. Så blir de fattige som uføre, og kanskje enda sikere av det igjen.

Derfor går Rødt inn for en rekke tiltak for å bedre uføres økonomiske situasjon, blant annet å øke minstesatsen for uføretrygd, kutte egenandelene og å øke fribeløpet for uføre, slik at uføre med noe restarbeidsevne kan jobbe mer ved siden av uten å bli kuttet i inntekt, som vi fikk gjennomslag for i statsbudsjettsforhandlingene for 2026.⁴³

Arbeidsavklaringspenger (AAP) er en ytelse folk gjerne havner på etter de har vært sykemeldte i mer enn ett år, og som skal hjelpe folk til å komme tilbake i arbeid. Dagens AAP-ordning er imidlertid en fattigdomsfelle. Minstesatsen for AAP-mottakere som er over 25 år er så lav som 265 657 kroner. Det er nesten førti tusen kroner under fattigdomsgrensen.

For unge på AAP er det enda verre. Da Høyre og Frp satt i regjering sist, kuttet de minstesatsen i AAP-ordningen for unge under 25 år. Dermed er minstesatsen til unge voksne som står utenfor arbeidsmarkedet på bare 177 104 kroner, eller under 15

000 kroner i måneden. Til sammenligning anslår SIFO at en mann i starten av tyveårene vil trenge 13 000 i måneden for å dekke livsnødvendighetene sine – uten at boutgifter er regnet med.

Ingen blir friskere, eller kommer seg raskere tilbake i jobb, av å ha så lite. Tvert imot fører lave ytelser til at folk må bruke tid og energi på å bekymre seg over økonomien og søke om tilleggsytelser, i stedet for å søke jobb. Rødt vil derfor reversere kuttet for unge AAP-mottakere, og øke minstesatsen i AAP-ordningen.

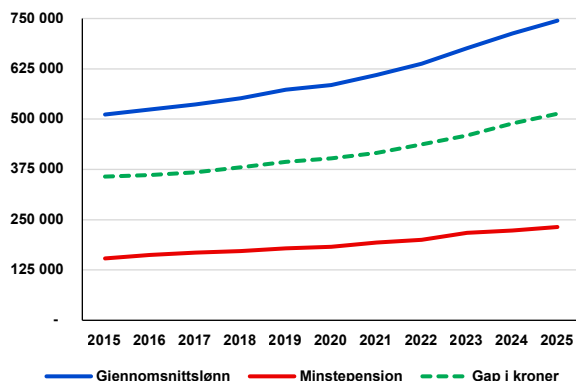
Pensjon

Pensjonssystemet skal sikre folk det økonomiske grunnlaget for en verdig alderdom. Men i 2011 ble pensjonssystemet lagt om på en måte som gikk hardt utover arbeidsfolk med tunge jobber, lav lønn og lav pensjonsopptjening.

Formålet med pensjonsreformen var å spare staten for penger, ved å «motivere» folk til å pensionere seg seinere og stå lenger i jobb. For å oppnå målet ble det innført en rekke økonomiske mekanismer som gjorde det dyrt å pensionere seg tidlig. Problemet er at ikke alle har mulighet til å stå lenger i jobb. Om du har en jobb hvor du bruker kroppen, eller som kan være følelsesmessig belastende, vil du ofte ha behov for å pensionere deg tidligere enn om du har en behagelig kontorjobb. Etter pensjonssystemet ble strammet inn har flere arbeidere med dårlig helse ikke muligheten til å gå av med pensjon fordi de ikke har råd til det. Stortingsflertallet har også blitt enige om å øke den nedre aldersgrensen for når du kan gå av med pensjon framover.

De siste ti årene har andelen av eldre som lever under EUs fattigdomsgrense økt.⁴⁴ Dette må ses i sammenheng med utviklingen i minstesatsene. Nivået på ytelsene fra folketrygden reguleres årlig, basert på et gjennomsnitt av lønns- og prisveksten. Målt i prosent har altså pensjonister hatt en utvikling i kjøpekraften på linje med resten av befolkningen. Men fordi de laveste pensjonsnivåene er langt under en vanlig inntekt, får pensjonister en mye lavere økning i kroner og øre. Figuren under sammenligner det gjennomsnittlige lønnsnivået med utviklingen i den ordinære minstepensjon fra 2015 og fram til i dag. På bare ti år har gapet målt i kroner økt med over 150 000 kroner i året.

Utvikling i gjennomsnittslønn og i ordinær minstepensjon i kroner. 2015-2025.

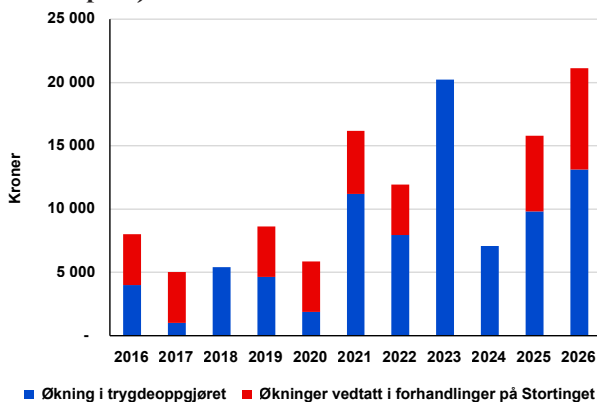

Kilde: Statistisk sentralbyrå og Nav.⁴⁵

Over tid øker forskjellen mellom gjennomsnittslønna i samfunnet og minstepensjonen, med dagens trygdeoppgjør. Derfor er periodevis kronetillegg til minstepensjonistene nødvendig. Det er blant Pensjonistforbundets viktigste krav.

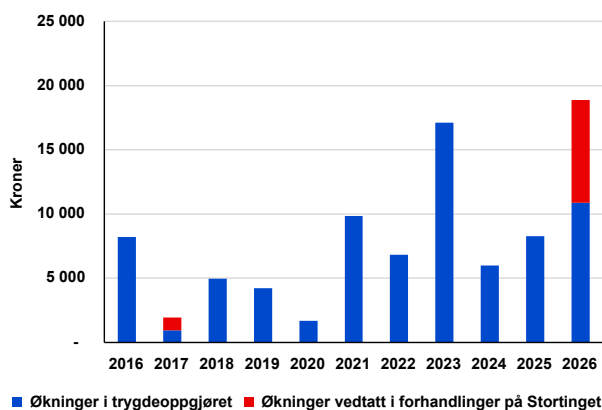
I forhandlingene om revidert nasjonalbudsjett fikk Rødt gjennomslag for akkurat dette. Det ble vedtatt å øke minstepensjonen med 8 000 kroner. Vedtaket var historisk av flere årsaker. For det første var det første gang en minsteytelse ble økt i et revidert nasjonalbudsjett, i tilknytning til trygdeoppgjøret. For det andre var det den største økningen i minstepensjonene som noensinne har blitt vedtatt som resultat av budsjettforhandlingene på Stortinget. For det tredje ble minstepensjonene økt for både enslige og gifte/samboende, i motsetning til tidligere, hvor det stort sett bare er minstepensjonene til de enslige som har blitt økt særskilt.

Økning i årlig minstepensjon for enslige minstepensjonister. 2016-2026.

Kilde: Regjeringen.

Økning i årlig minstepensjon for gifte/samboende minstepensjonister. 2016-2026.

Kilde: Regjeringen.

Faksimile: Frifagbevegelse, 03.04.2025.

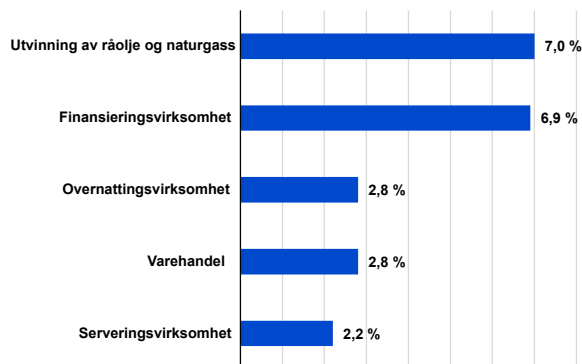
Ulikheter i tjenstepensjon

En av konsekvensene av at pensjonssystemet har blitt strammet inn, er at folk har blitt mer avhengige av andre pensjonsordninger enn folketrygden for å kunne ha en pensjon å leve av. De tre viktigste av disse pensjonsordningene er avtalefestet pensjon (AFP), tjenstepensjon og individuell pensjonssparing.

Mens pensjonen fra folketrygden virker omfordelende, bidrar tjenstepensjon og individuelle spareordninger til å forsterke de økonomiske forskjellene mellom pensjonister. For det første er det opplagt slik at folks evne til å spare til pensjon øker jo mer inntekt de har. Når det kommer til tjenstepensjon, settes nivået på tjenstepensjonen på bedriftsnivå, med en lovfestet

minstesats på to prosent. Generelt sett er det høyere tjenestepensjon i bedrifter hvor de ansatte har høy inntekt og lang utdanning. Gjennomsnittlige satser er gjengitt i figuren under.

Gjennomsnittlig OTP-sats i ulike bransjer. 2024.

Kilde: Frifagbevegelse/Finans Norge.⁴⁶

Mens folk i finans- og forsikringsbransjen gjerne har en tjenestepensjonssats opp mot sju prosent, har hotell- og restaurantarbeidere i snitt en tjenestepensjonssats bare like over minimumsnivået. Fordi finansmeglere også tjener mer enn servitører og resepsjonister, blir resultatet massive økonomiske forskjeller i pensjon.

Rødt vil redusere disse forskjellene ved å øke minstesatsen i tjenestepensjonsordningen til fire prosent. På sikt vil vi at økningen av obligatorisk tjenestepensjon skal gå til å styrke folketrygden.

Press på velferdstjenestene

Velferdsstaten er under press, og det merkes særlig ute i den nære og lokale velferden i kommunene. Denne situasjonen skyldes både dårlig økonomi og mange borgerlige flertall som prioriterer bort velferd. Det har blitt gjennomført store kutt i oppvekst og helse. Selv om Rødt fikk gjennomslag for mer til kommunene i forliket om statsbudsjettet for 2026, er presset på velferden fortsatt for stort.

Også på sykehusene er situasjonen vanskelig. Sykehusene våre er drevet etter markedsøkonomiske prinsipper, og de stramme budsjettene og kravene til rask gjennomstrømming fører til innsparingstiltak som går utover både ansatte, pasienter og fagmiljøer.

Ansatte og innbyggere har de siste årene ropt opp om situasjonen, og krevd styrket bemanning i velferden. Rødt deler den forståelsen, og mener bedre bemanning i velferden både er viktig for å sikre et godt velferdstilbud og for å sikre de ansatte et anstendig arbeidsliv.

I budsjettforlikene har Rødt fått gjennomslag for en storstilt satsing på bemanning i barnehage, og styrket hverdagsvelferden i kommunene. Kampen mot Forskjells-Norge handler også om å styrke velferdsstaten, og sikre lik tilgang på helsetjenester uavhengig av økonomi og geografi.

Barnetrygd

Fra 1996 til 2019 sto barnetrygden nominelt i ro på 970 kroner i måneden. KrF skal ha æren for å ha fått gjennomslag for økt barnetrygd under Erna Solbergs regjeringsperiode, men innførte samtidig et kunstig skille ved at ytelsen kun økte for barn under 6 år. De siste årene har partiene til venstre for midten prioritert å fortsette styrkelse av barnetrygden, og i tillegg utvidet ordningen slik at barnefamilieene får like mye i støtte for alle barn. I forliket om statsbudsjettet for 2026 fikk Rødt gjennomslag for å øke barnetrygden i tråd med prisveksten. I dag utgjør barnetrygden 2 012 kroner i måneden.

Barnetrygd bidrar til å minske forskjellene i Norge. Siden alle barnefamilier mottar samme beløp uavhengig av inntekt, utgjør barnetrygden en større andel av inntekten for familier med lav inntekt. I tillegg er enslige forsørgere og familier med mange barn overrepresentert blant husholdninger med dårlig råd. Barnetrygden har derfor en viktig omfordelende effekt.

Andelen barn i familier med inntekt under fattigdomsgrensen, har sunket de siste årene. Årsaken er blant annet styrket barnetrygd. Likevel vokser over 10 prosent av norske barn opp i fattige familier, og antallet og andelen har vokst i et lengre perspektiv.⁴⁷

Det er viktig å hindre at økningen i barnetrygd blir spist opp av økende priser. Rødt vil derfor jobbe for at barnetrygden fortsatt skal økes i årene framover, og at det lovfestes at ytelsen skal reguleres årlig.

Foto: Ihne Pedersen

Rødt har:

- Økt minstepensjonen med 8 000 kroner.
- Økt fribeløpet for uføre til 1G.
- Økt de frie inntektene til kommunene.
- Styrket bemanningen i barnehagene gjennom toppet bemanning.
- Styrket sykehusøkonomien og opprettet flere døgnplasser innen psykisk helse i forliket om statsbudsjett for 2026.
- Økt i barnetrygden i tråd med prisveksten.

Rødt vil:

- Øke minstesatsen i pensjon, uføretrygden og AAP-ordningen, og fjerne kuttet for unge AAP-mottakere.
- Øke satsene for obligatorisk tjenstepensjon og styrke folketrygdens pensjon.
- Styrke kommuneøkonomien og velferdsstaten utover det som følger av den demografiske utviklingen.
- Løfte bemanningen i barnehagen, skolen og helsevesenet.
- Lovfeste at barnetrygden skal reguleres årlig.

Folkestyre

I Norge er folkesuverenitetsprinsippet – altså at makta springer ut av folket – et viktig prinsipp i grunnloven vår fra 1814. Det ble knesatt og tatt i bruk ved unionsoppløsninga fra svenskene i 1905. Siden har kampen stått for å forsvare, forsterke og fornye folkestyret. Dette har gått hand i hand med arbeiderbevegelsens kamp for velferdsstaten.

Dette kapittelet skal handle om tilstanden til det norske demokratiet, og noen tiltak som er nødvendige for å utfordre makteliten og flytte makt til folk flest.

Klasseforskjeller i holdninger, deltakelse og innflytelse

Det er veletablert i forskning at politiske verdier og holdninger varierer mellom klassene. Både i Norge og i andre land er arbeidere generelt mer enige med den politiske venstresida i økonomiske spørsmål, særlig når det gjelder å redusere økonomiske forskjeller. For eksempel mener 65 prosent av arbeiderklassen at man ikke bør godta større lønnsforskjeller enn i dag. Arbeidere skiller seg også ut med sterk EU-motstand, selv om motstanden mot EU er høy i befolkningen som helhet. Vi ser også forskjeller i hvilke partier folk velger. I 2025 hadde for eksempel Høyre 27 prosent oppslutning i gruppen med inntekt over 900 000 kroner, mot 15 prosent i befolkningen som helhet. Til sammenligning hadde Rødt 2 prosent oppslutning i den rikeste gruppen, mot 5 prosent totalt. Rødts oppslutning blant LO-medlemmer var ifølge en undersøkelse 10 prosent, og vi var det mest overrepresenterte partiet der.⁴⁸

Valgdeltakelsen er lavere blant arbeidere enn hos de andre klassene. Ufaglærte arbeidere har dobbelt så stor sannsynlighet for å ikke stemme enn resten av befolkningen. Derfor har de med lavest inntekt

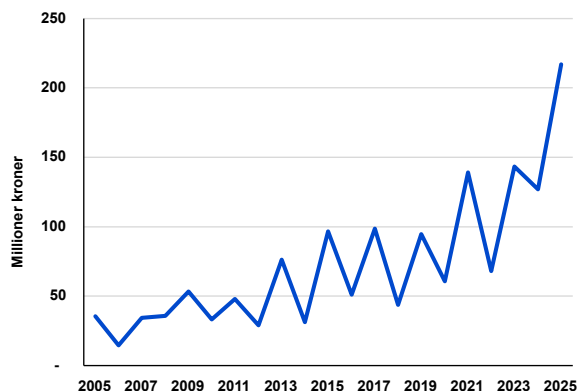
og høyest usikkerhet på arbeidsmarkedet mindre påvirkning på sammensetninga av Stortinget sammenlignet med resten av befolkningen.

Stemmeseddelen og pengeseddelen

Demokratiets viktigste prinsipp er at alle har én stemmeseddel, og derfor like stor påvirkningskraft over politikken. Men de siste årene har pengeseddelen spilt en stadig viktigere rolle i norsk politikk.

I forrige stortingsvalgkamp ble det satt ny rekord i valgkampbidrag. Høyre, Frp, Venstre og Krf mottok totalt 162 millioner kroner i støtte i 2024 og 2025, 100 millioner kroner mer enn i forkant av forrige valg. Mye av denne støtten kom fra milliardærer og næringslivstopper.

Samlede valgkampbidrag fra private givere. Millioner kroner. 2005-2025.

Kilde: Statistisk Sentralbyrå, tabell 11233.

Faksimile: E24, 07.09.2026.

Et av partiene som kom best ut av dette pengedrysset fra Norges rikeste var KrF. Mens KrF bare fikk 34 000 kroner i valgkampbidrag i 2015, hadde bidragene steget til 16 millioner kroner i 2025. Grunnen var at partiet hadde gått hardt ut mot formuesskatten i valgkampen, og dessuten kunne havne på vippen for å sikre borgerlig flertall. En halv million av disse pengene ble donert av milliardær Øystein Stray Spetalen – til tross for at han så seint som i 2013 uttalte at KrF burde bli «utradert».

I forrige stortingsvalg satte kapitaleierne også i gang en rekke pengesmurte operasjoner for å påvirke velgernes politiske oppfatninger. For eksempel sendte Ivar Tollefsen, som er den største enkelteieren i boligutleieselskapet Heimstaden og god for nesten 40 milliarder kroner, ut en oppfordring om å stemme borgerlig i alle 17 000 boligene han leier ut.

Organisasjoner som Aksjon for borgerlig valgseier og Aksjon for norsk eierskap finansierte reklamekampanjer med budskapet om at Støre-regjeringas skattepolitikk var i ferd med å ødelegge det norske næringslivet, og at det var nødvendig med store kutt i formuesskatten for å få skuta i riktig retning. Aksjon for borgerlig valgseier betalte for eksempel for en annonse i VG som var utformet for å minne om en vanlig nyhetssak, og som hevdet at Støre-regjeringas «næringsfiendtlige» skattepolitikk var grunnen til at Norges Bank måtte sette opp styringsrenta. Anonyme aktører på sosiale medier – for eksempel kontoen «Occultus Spiritus» brukte også store penger på å spre innhold om «juge-Jonas», mens anonyme oppfordringer om å stemme taktisk på KrF eller Venstre dumpet ned i titusenvis av postkasser over hele landet.

Rødt har:

- Fått med stortingsflertallet på å forby anonyme gaver til partier. Forbudet kom på plass 1. juli 2025.
- Fått med stortingsflertallet på at partilovutvalget skal vurdere regulering av valgkampanjer fra tredjeparter og anonyme kilder.
- Inngått avtale med stortingsflertallet om å sette ned en forskjellskommisjon.

Rødt vil:

- Innføre en maksgrense for bidrag til politiske partier fra alle typer givere.
- Forby anonym valgpåvirkning gjennom reklame og sosiale medier.
- Gjennomføre en ny maktutredning.

Liste over faksimiler

- Lokker, skremmer og truer ansatte: – Fagforeningsknusing skjer i Norge, LO-Aktuelt, 23.01.2025.⁴⁹
- Hovedverneombudet i Ikea fikk sparken. Nå får han 636.000 kroner i erstatning, Frifagbevegelse, 21.08.2023.⁵⁰
- Innleieforbudet i byggebransjen virker, ifølge ny rapport, Magasinet for fagorganiserte, 18.08.2025.⁵¹
- Nye tall: Helse-Norge brukte 19 milliarder kroner på vikarer over fem år, Frifagbevegelse, 07.04.2025.⁵²
- Bestridelse av sykemeldinger: Et økende problem også i EL og IT Forbundet, Nettverk, 07.04.2025.⁵³
- Ledere får kurs i å bestride sykmeldinger: – Brutalt mot folk som er syke, Frifagbevegelse, 07.04.2025.⁵⁴
- Flere ansatte nektes sykmelding: – Mange mister inntekten sin over natten, VG, 21.04.2026.⁵⁵
- Enda flere nordmenn er blitt dollarmilliardærer, Frifagbevegelse, 07.04.2025.⁵⁶
- Her får Airbnb mye av skylda for bolignøden blant unge, Frifagbevegelse 29.01.2025.⁵⁷
- Får to millioner til Airbnb-kontroll: – Boliger skal være hjem for folk, ikke spekulasjonsobjekter, NRK, 07.06.2026.⁵⁸
- 8 av 10 i matkø mottar penger fra Nav: – Systemet fungerer ikke, Fontene 15.02.2023.⁵⁹
- 85 000 pensjonister lever under fattigdomsgrensa, Frifagbevegelse, 03.04.2025.⁶⁰
- Høyresiden vant pengevalget etter milliondryss: – Visste vi ikke kunne slå dem, E24, 07.09.2026.⁶¹
- Nye innleieregler: Mathis fikk 60 nye kollegaer da bedriften kuttet innleie, Frifagbevegelse, 29.08.2023.⁶²

Referanser

1. NOU 2026: 5 - Grunnlaget for inntektsoppgjørene 2026, s.67. Tilgjengelig her: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2026-5/id3155079/>
2. Trends in Income Inequality and its Impact on Economic Growth, OECD (2014). Tilgjengelig her: https://www.oecd.org/en/publications/trends-in-income-inequality-and-its-impact-on-economic-growth_5jxrjncwxv6j-en.html
3. Tall for «Trade union density» hentet fra OECDs statistikkbank. Tilgjengelig her: <https://data-explorer.oecd.org/>
4. Bråthen og Nergaard, «Fagforeningsknusing på norsk – sett fra fagforeningenes ståsted», Fafo-rapport 2024:43: https://www.fafo.no/images/pub/20910_1.pdf
5. Flere midlertidige jobber har ikke gitt noen gevinst, viser ny rapport, Frifagbevegelse, 15.02.2018: <https://www.frifagbevegelse.no/forside/flere-midlertidige-jobber-har-ikke-gitt-noen-gevinst-viser-ny-rapport/597451>
6. Edelman, «Mer stabil utvikling i utleie av arbeidskraft», SSB, 28.11.2025: <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/sys-selsetting/statistikk/antall-arbeidsforhold-og-lonn/artikler/mer-stabil-utvikling-i-utleie-av-arbeidskraft>
7. NHO Service og Handel – Bemanningsbarometeret 2. kvartal 2026: <https://www.nhosh.no/contentassets/413006a-71e194100a4c950171536e983/bemanningsbarometeret-q2-2026.pdf>
8. Se for eksempel Esbati, «Sykelønnsordningen og «utenforskapet». En analyse av fakta og statistikk i debatten om sykelønnsordningen», De Facto-rapport 1:2025: <https://de-facto.no/wp-content/uploads/2025/04/Rapport-2025-1-Sykelønnsordningen-og-utenforskapet.pdf>
9. Sykmeldingskurs provoserer – Brutalt mot folk som er syke, Fagbladet, 03.10.2026: <https://www.fagbladet.no/nyheter/sykmeldingskurs-provoserer-brutalt-mot-folk-som-er-syke/721948>
10. Skriftlig spørsmål fra Anna Molberg (H) til arbeids- og inkluderingsministeren, 24.04.2026: <https://www.stortin-get.no/no/Saker-og-publikasjoner/Sporsmal/Skriftlige-sporsmal-og-svar/Skriftlig-sporsmal/?qnid=120746>
11. NOU 2026: 5 - Grunnlaget for inntektsoppgjørene 2026. Tilgjengelig her: <https://www.regjeringen.no/no/doku-menter/nou-2026-5/id3155079/>
12. Grini m.fl.: «Månedslønn og ulikhet gjennom 25 år», SSB-rapport 2023/33: <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/lonn-og-arbeidskraftkostnader/artikler/manedslonn-og-ulikhet-gjennom-25-ar>
13. Billigvarer økt 100 prosent: - Kynisk strategi, Dagbladet.no, 26.05.2026: <https://dinside.dagbladet.no/okonomi/billigvarer-okt-100-prosent-kynisk-strategi/84649944>
14. Lian m.fl.: «Inflasjonsulikhet og måling av reallønn», SSB-rapport 2024/18: <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/lonn-og-arbeidskraftkostnader/artikler/inflasjonsulikhet-og-maling-av-reallonn>
15. Gyüre og Lylum, «Den økonomiske (u)tryggheten har stabilisert seg. SIFOs økonomiske trygghetsbarometer 2024»: <https://nva.sikt.no/registration/0198cc53524b-c926cf67-d8e8-43bd-ac7e-cfb3e2a7a4e9>
16. Skog Hansen m.fl., «Matutdeling – et etablert tilbud i velferdssamfunnet», Fafo-rapport 2026:01: <https://www.fafo.no/images/pub/2026/20952.pdf>
17. Flere står i matkø i Trondheim, Klassekampen, 13.08.2026: <https://klassekampen.no/artikkel/2026-08-13/flere-star-i-matko-i-trondheim>
18. Tall for formuesvekst fra bladet Kapitals årlige lister for landets 400 rikeste. Tall for reallønn fra NOU 2026: 5 - Grunnlaget for inntektsoppgjørene 2026. Tilgjengelig her: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2026-5/id3155079/>
19. Enda flere nordmenn er blitt dollarmilliardærer, Frifagbevegelse, 19.08.2025: <https://frifagbevegelse.no/nyheter/enda-flere-nordmenn-er-blitt-dollarmilliardarer-6.158.1156527.f64627eb>
20. Mathiesen (2024) – «Taxing the 1 per cent: Public Opinion vs. Public Policy», British Journal of Political Science. Tilgjengelig her: <https://www.cambridge.org/core/journals/british-journal-of-political-science/article/taxing-the-1-per-cent-public-opinion-vs-public-policy/0957CE1B22A25330BB7F5C87FE998F73#article>
21. Aaberge m.fl.: «Økonomisk ulikhet i Norge i det 21. århundre», SSB-rapport 2021/33: <https://www.ssb.no/inn-tekt-og-forbruk/inntekt-og-formue/artikler/okonomisk-ulikhet-i-norge-i-det-21.arhundre>
22. Slettebø: «Skattetrykk og offentlige utgifter», SSB-rapport 2025/15: <https://www.ssb.no/nasjonalregnskap-og-kon-junkturer/konjunkturer/artikler/skattetrykk-og-offentlige-utgifter>
23. Nygård m.fl.: «Skattesystemets omfordelende effekt 2021–2025», SSB-rapport 2026/13: <https://www.ssb.no/inn-tekt-og-forbruk/skatt-for-personer/artikler/skattesystemets-omfordelende-effekt-2021-2025>
24. NOU 2026: 9 - Veien mot et bedre og mer forutsigbart skattesystem: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2026-9/id3167167/>

25. Se svar på spørsmål 123 fra SV til Statsbudsjettet 2026: <https://www.regjeringen.no/no/statsbudsjett/2026/svar-pa-budsjettsporsmal/id3119380/?bq=grunnrente&party=SV&expand=3131023>
26. Se svar på spørsmål 227 fra Rødt til Statsbudsjettet 2025: <https://www.regjeringen.no/no/statsbudsjett/2025/svar-pa-budsjettsporsmal/id3052998/?bq=vannkraft&party=R%C3%B8dt&expand=3065523>
27. NOU 2026: 9 - Veien mot et bedre og mer forutsigbart skattesystem, s.116.
28. Rødt og KrF med klar strøm- og bensinbeskjed til regjeringen, VG, 31.03.2022: <https://www.vg.no/nyheter/i/z7jgn5/roedt-og-krf-med-klar-stroem-og-bensinbeskjed-til-regjeringen>
29. Analyser av halveringen av moms på matvarer i 2001 fant at mellom to tredjedeler og hele avgiftskuttet kom forbrukerne til gode, se NOU 2019: 11 – Enklere merverdiavgift med én sats: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2019-11/id2645213/>
Foreløpige analyser av Sveriges halvering av matmomsen i 2026 viser også at kuttet har fått fullt gjennomslag i lavere priser, se Sverige: Kuttet i matmomsen har fullt ut kommet kundene til gode, E24, 01.09.2026: <https://e24.no/naeringsliv/i/j0X9pL/sverige-kuttet-i-matmomsen-har-fullt-ut-kommet-kundene-til-gode>
30. Slik har boligprisene løpt fra lønningene, NRK, 02.12.2013: <https://www.nrk.no/okonomi/boligprisene-har-lopt-fra-lonna-1.11381965>
31. Oppøyen, «Over en million nordmenn leier bolig», SSB, 14.02.2025: <https://www.ssb.no/bygg-bolig-og-eiendom/bolig-og-boforhold/statistikk/boforhold-registerbasert/artikler/over-en-million-nordmenn-leier-bolig>
32. Arbeidsfolk har råd til stadig færre boliger i byene, LO, 27.01.2025: <https://www.lo.no/hva-vi-mener/boligpolitikk/nyheter-om-boligpolitikk/arbeidsfolk-har-r%C3%A5d-til-stadig-f%C3%A6rre-boliger-i-byene/>
33. Eiendom Norges utleieboligprisstatistikk 2. kvartal 2026: <https://eiendommnorge.no/boligprisstatistikk/statistikk-bank/rapporter/utleieboligrapporter/#>
34. Kommunal- og distriktsdepartementet, «Veileder om korttidsutleie», 24.03.2026: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/veileder-om-korttidsutleie/id3153672/?ch=2>
35. Eurostat – «Guest nights spent at short-stay accommodation offered via collaborative economy platforms by country of residence of the guest»: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/bookmark/95f07181-fc54-4fe9-a414-76b8bd1ee371?lang=en&createdAt=2026-09-10T12:30:47Z>
36. Tall hentet fra Finans Norge: <https://www.finansnorge.no/tema/statistikk-og-analyse/forsikring/helseforsikring/#-behandling>
37. Tall hentet fra Finans Norge: <https://www.finansnorge.no/tema/statistikk-og-analyse/forsikring/helseforsikring/#-behandling>
38. Nordmenn tror privat helseforsikring blir stadig viktigere, Altinget, 26.09.2025: <https://www.altinget.no/artikkel/nordmenn-tror-privat-helseforsikring-blir-stadig-viktigere-ifoelge-undersokelse>
39. Studie: Flere private helseforsikringer gir dårligere helse i befolkningen, Fysioterapeuten, 01.04.2026: <https://www.fysioterapeuten.no/folkehelse-fysioterapeut-fysioterapeuter/studie-flere-private-helseforsikringer-gir-darligere-helse-i-befolkningen/165894>
40. Privat helseforsikring legger et press på fastlegene om å henvise til spesialist, Forskning.no, 28.08.2024: <https://www.forskning.no/fastlegen-helsetjenester-partner/privat-helseforsikring-legger-et-press-pa-fastlegene-om-a-henvise-til-spesialist/2397677>
41. Folkehelse rapporten fra FHI: <https://www.fhi.no/he/fr/folkehelse rapporten/samfunn/sosiale-helseforskjeller/#sosiale-forskjeller-i-bruken-av-helsetjenester>
42. Normann, «Flere uføre – svak inntektsutvikling over tid», SSB, 24.06.2025: <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/trygd-og-stonad/statistikk/uforetrygdede/artikler/flere-ufore-svak-inntektsutvikling-over-tid>
43. Enige om at uføre kan tjene 1G uten å tape trygd, Dagsavisen, 29.11.2025: <https://www.dagsavisen.no/nyheter/enige-om-at-ufore-kan-tjene-1g-uten-a-tape-trygd/10083767>
44. Hetland, «Utvikling i lavinntekt blant eldre», SSB, 05.02.2026: <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/inntekt-og-formue/artikler/utvikling-i-lavinntekt-blant-eldre>
45. Statistikkbanken, tabell 11418 og Nav.no.
46. Oljeansatte får sju ganger mer enn servitører i pensjon fra jobben, Frifagbevegelse, 04.04.2025: <https://frifagbevegelse.no/nyheter/oljeansatte-far-sju-ganger-mer-enn-servitorer-i-pensjon-fra-jobben-6.158.1127161.fcb4aebad6>
47. Normann, «Flere barn med vedvarende lavinntekt i 2024», SSB, 03.02.2026: <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/inntekt-og-formue/artikler/flere-barn-med-vedvarende-lavinntekt-i-2024>
48. Slik stemte LO-medlemmene ved stortingsvalget, Frifagbevegelse, 18.12.2025: <https://www.frifagbevegelse.no/nyheter/slik-stemte-lo-medlemmene-ved-stortingsvalget/179778>
49. Lokker, skremmer og truer ansatte: – Fagforeningsknusing skjer i Norge, Frifagbevegelse, 23.01.2025: <https://>

frifagbevegelse.no/loaktuelt/lokker-skremmer-og-truer-ansatte-fagforeningsknusing-skjer-i-norge-6.158.1108343.eb1507b80e

50. Hovedverneombudet i Ikea fikk sparken. Nå får han 636.000 kroner i erstatning, Frifagbevegelse, 21.08.2023: <https://frifagbevegelse.no/nyheter/hovedverneombudet-i-ikea-fikk-sparken-na-far-han636000-kroner-i-erstatning-6.158.981857.9944bde1b3>
51. Innleieforbudet i byggebransjen virker, ifølge ny rapport, Frifagbevegelse, 18.08.2025: <https://frifagbevegelse.no/magasinet-for-fagorganiserte/innleieforbudet-i-byggebransjen-virker-ifolge-ny-rapport-6.158.1157030.8ee172a0f1>
52. Nye tall: Helse-Norge brukte 19 milliarder kroner på vikarer over fem år, Frifagbevegelse, 07.04.2026: <https://frifagbevegelse.no/nyheter/nye-tall-helsenorge-brukte-19-milliarder-kroner-pa-vikarer-over-fem-ar-6.158.1126443.31a5ad10cd>
53. Bestridelse av sykemeldinger: Et økende problem også i EL og IT Forbundet, Frifagbevegelse, 12.02.2026: <https://frifagbevegelse.no/nettverk/bestridelse-av-sykemeldinger-et-okende-problem-ogsaa-el-og-it-forbundet-6.158.1192776.99969daee8>
54. Ledere får kurs i å bestride sykemeldinger: – Brutalt mot folk som er syke, Frifagbevegelse, 06.10.2025: <https://frifagbevegelse.no/fagbladet/ledere-far-kurs-i-a-bestride-sykemeldinger-brutalt-mot-folk-som-er-syke-6.158.1167703.ffd40ef2c3>
55. Flere ansatte nektes sykmelding: – Mange mister inntekten sin over natten, VG, 21.04.2026: <https://www.vg.no/nyheter/i/oEKOMB/roedt-og-ap-advarer-mot-sjefer-som-bestrider-sykemeldinger>
56. Enda flere nordmenn er blitt dollarmilliardærer, 19.08.2025: <https://frifagbevegelse.no/nyheter/enda-flere-nordmenn-er-blitt-dollarmilliardarer-6.158.1156527.f64627eb9>
57. Her får Airbnb mye av skylda for bolignøden blant unge, 29.01.2025: <https://frifagbevegelse.no/nyheter/her-far-airbnb-mye-av-skylda-for-bolignoden-blant-unge-6.469.1109916.54c4d66bd9>
58. Får to millioner til Airbnb-kontroll: – Boliger skal være hjem for folk, ikke spekulasjonsobjekter, NRK, 07.06.2026: https://www.nrk.no/tromsogfinnmark/revidert-nasjonalbudsjett_-tromso-far-2-millioner-kroner-til-tiltak-mot-korttidsutleie-1.17911762
59. 8 av 10 i matkø mottar penger fra Nav: – Systemet fungerer ikke, Fontene 15.02.2023: <https://fontene.no/nyheter/8-av-10-i-matko-mottar-penger-fra-nav-systemet-fungerer-ikke-6.47.937815.495ff255d4>
60. 85 000 pensjonister lever under fattigdomsgrensa, Frifagbevegelse, 03.03.2025: <https://frifagbevegelse.no/nyheter/85-000-pensjonister-lever-under-fattigdomsgrensa-6.158.1118040.35db034f04>
61. Høyresiden vant pengevalget etter milliondryss: – Visste vi ikke kunne slå dem, E24, 07.09.2026: <https://e24.no/norsk-oekonomi/i/25raP4/hoeyresiden-vant-pengevalget-etter-milliondryss-visste-vi-ikke-kunne-slaa-dem>
62. Nye innleieregler: Mathis fikk 60 nye kollegaer da bedriften kuttet innleie, Frifagbevegelse, 29.08.2023: <https://www.frifagbevegelse.no/magasinet-for-fagorganiserte/mathis-fikk-60-nye-kollegaer-da-bedriften-kuttet-innleie/219299>

